

La contribució econòmica de les famílies al sistema educatiu públic català

estudi_

VERSIÓ
REDUÏDA

estudi_

La **contribució econòmica** de les famílies
al sistema educatiu públic català

LA CONTRIBUCIÓ ECONÒMICA DE LES FAMÍLIES AL SISTEMA EDUCATIU PÚBLIC CATALÀ

BOADELLA, J., CHIA, C., GASULL, L.

Editat per

Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya (FaPaC)
Cartagena, 245, àtic, 08025, Barcelona

Equip investigador

Grupo Análisis e Investigación
Observatori de dades de la FaPaC

Disseny i maquetació

xpress.cat

Impremta

Agpograf, SA

Patrocini

Arç Cooperativa
La Previsora

Publicat originalment en català a novembre de 2019

© Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya (FaPaC)

A totes les AMPA i AFA que han fet possible la publicació d'aquest estudi

Abstract

La desinversió econòmica per part de l'Administració en educació pública és un fet que ha impactat en la garantia del dret a l'educació en condicions d'igualtat i equitat, no només per la pèrdua de qualitat dels serveis educatius, sinó també perquè són les famílies les que han assumit les despeses que l'Administració pública ha deixat de cobrir. En els darrers anys, les famílies s'han convertit en finançadores de l'educació pública a través d'un sistema de copagament basat en quotes i aportacions econòmiques de les AMPA/AFA als centres educatius públics.

La desinversión económica por parte de la Administración en educación pública es un hecho que ha impactado en la garantía del derecho a la educación en condiciones de igualdad y equidad, no sólo por la pérdida de calidad de los servicios educativos, sino también porque son las familias las que han asumido los costes que la Administración pública ha dejado de cubrir. En los últimos años, las familias se han convertido en financiadoras de la educación pública a través de un sistema de copago basado en las cuotas y las aportaciones económicas de las AMPA/AFA en los centros educativos públicos.

The government's economic disinvestment in public education have impacted on the fulfilment of equal and fair enjoyment of the right to education, not only because of the loss of quality of educational services, but also because it is families which have assumed the costs no longer covered by the public administration. In recent years, families have become funders of public education through a system of co-payment based on the fees and the economic contributions of the AMPA/AFA (parents' associations) in public schools.

Paraules clau

Educació pública, AMPA/AFA, contribució econòmica, quota, donació, subvenció, centre educatiu, família, Administració pública, sistema educatiu, gratuïtat, universalitat, desigualtat.

Abreviatures

AMPA: Associació de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya

AFA: Associació de Famílies d'Alumnes de Catalunya

RFDB/càpita: Renda familiar disponible bruta (Catalunya)

RFD/càpita: Renda familiar disponible (Barcelona ciutat)

CEB: Consorci d'Educació de Barcelona

Dept. Educació: Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya

1. Introducció	13
2. Metodologia	14
3. Descripció de la mostra	15
3.1. Àrea territorial	15
3.2. Tipus de centre educatiu públic	16
3.3. Projecte educatiu de centre	16
3.4. Renda familiar disponible bruta (RFDB/càpita)	17
3.5. Renda Familiar Disponible de Barcelona ciutat (RFD/càpita)	18
4. Els ingressos econòmics de les AMPA/AFA	19
4.1. La quota de soci	19
4.1.1. La quota de soci segons l'àrea territorial	20
4.1.2. La quota de soci segons el projecte educatiu de centre	20
4.1.3. La quota de soci segons la RFDB/càpita (Catalunya) i segons la RFD/càpita (Barcelona ciutat)	23
4.2. Subvencions i donacions	25
4.2.1. Subvencions públiques	26
4.2.1.1. Subvencions públiques segons el projecte educatiu de centre	27
4.2.1.2. Subvencions públiques segons la RFDB/càpita (Catalunya)	27
4.2.2. Subvencions privades i donacions	28
4.2.2.1. Subvencions privades i donacions segons la RFDB/càpita (Catalunya)	30
5. El temps de migdia	31
5.1. El menjador escolar	31
5.1.1. El preu del menjador escolar i la seva variabilitat segons l'agent que el gestiona	35
5.1.2. El preu del menjador escolar segons l'àrea territorial	38
5.2. Les activitats en temps de migdia	39

5.2.1. Les activitats en temps de migdia segons el tipus de centre.....	40
5.2.2. Les activitats en temps de migdia segons el projecte educatiu de centre.....	41
5.2.3. Les activitats en temps de migdia segons la RFDB/càpita (Catalunya).....	42
6. Les quotes que paguen les famílies al centre educatiu.....	43
6.1. La quota de material escolar.....	43
6.1.1. L'obligatorietat de la quota de material escolar.....	45
6.1.2. La quota de material escolar segons l'àrea territorial.....	46
6.1.3. La quota de material escolar segons el projecte educatiu de centre.....	47
6.1.4. La quota de material escolar segons la RFDB/càpita (Catalunya).....	48
6.2. La quota de sortides.....	49
6.2.1. La quota de sortides segons l'àrea territorial.....	50
6.2.2. La quota de sortides segons la RFDB/càpita (Catalunya) i la RFD/càpita (Barcelona ciutat).....	51
7. La contractació de professionals per part de les AMPA/AFA en horari lectiu.....	53
7.1. Nombre i perfil de professionals contractats per l'AMPA/AFA en horari lectiu.....	53
7.2. Contractació de professionals en horari lectiu segons la RFDB/càpita (Catalunya).....	54
8. Les donacions de les AMPA/AFA al centre educatiu.....	55
8.1. Les donacions segons l'àrea territorial.....	57
8.2. Les donacions segons la RFDB/càpita (Catalunya).....	58
9. Conclusions.....	61
Annex 1. El qüestionari.....	66

ÍNDEX

1. Introducció

La FaPaC, en el desenvolupament de la seva tasca de defensa de l'educació pública –universal i gratuïta– i de representació de les famílies de l'alumnat dels centres educatius públics catalans, ha observat com la desinversió progressiva del Departament d'Educació i l'entrada d'agents privats en la gestió i desenvolupament de determinats serveis educatius repercuteix de diferents maneres en les famílies.

Els efectes d'aquesta desinversió i externalització per part de l'Administració pública no només provoquen un empitjorament de la qualitat del servei que rep l'alumnat dels centres públics, sinó que també **genera un impacte econòmic en les famílies, especialment en aquelles que es troben en situació de vulnerabilitat.**

Davant d'aquesta situació, des de la FaPaC s'ha impulsat el present estudi amb la voluntat de comprovar fins a quin punt **les famílies de l'alumnat dels centres educatius públics de Catalunya s'han convertit en finançadores del sistema educatiu**, però no només les famílies, sinó també entitats privades com l'Obra Social La Caixa o administracions locals com els ajuntaments.

A través d'aquest estudi, elaborat en col·laboració amb un equip professional d'àmplia trajectòria, a partir d'una metodologia extremadament acurada i una mostra altament representativa, la FaPaC vol quantificar, doncs, quina és la contribució econòmica de les famílies al sistema educatiu públic català, així com identificar **pràctiques irregulars per part de l'administració educativa que atempten directament contra els principis d'universalitat, gratuïtat, igualtat i equitat** de l'educació pública.

Amb aquest objectiu, s'ha analitzat a què es destinen els ingressos econòmics que les AMPA/AFA reben a través de les quotes de soci i de les subvencions i donacions. També s'ha estudiat el comportament de les **quotes, en concepte de material escolar i sortides, que els centres educatius cobren a les famílies**, així com el cost del temps de migdia i les pràctiques irregulars que se'n deriven. D'altra banda, s'han analitzat les aportacions que les AMPA/AFA realitzen als centres educatius a través de donacions (dineràries i en espècie) i de la contractació de professionals que els centres requereixen.

Per tal d'observar si aquestes pràctiques tenen el mateix comportament en tots els centres educatius públics de Catalunya i si impacten en la mateixa intensitat en l'alumnat, s'han relacionat les esmentades pràctiques en relació a diferents àrees territorials, la tipologia de centre educatiu, el tipus de metodologia emprada i el nivell de renda disponible de les famílies.

2. Metodologia

Elements de la metodologia emprada:

a) Disseny de la investigació:

- Investigació **no experimental** que s'aplica **transversalment**.

b) Enfocament de la investigació:

- Plantejament metodològic **quantitatiu**.

c) Univers i mostra:

- L'**univers** de l'estudi és el nombre total d'AMPA/AFA dels centres educatius públics de nivell obligatori (escoles i instituts) federades a la FaPaC, és a dir, **1.935 AMPA/AFA**.
- La **mostra** de l'estudi és de **1.202 AMPA/AFA** enquestades.

d) Tipus de mostreig:

- El mètode de mostreig ha sigut l'**aproximació censal**.

e) Tècnica i eina de la investigació:

- La tècnica que s'ha emprat en la present investigació és l'**enquesta telefònica**.
- L'eina de la investigació ha sigut el **qüestionari**.

f) Recopilació de les dades:

- El treball de camp ha consistit en aplicar el qüestionari a totes les AMPA/AFA que formaven part de l'univers d'estudi i que hi volien participar.
- La recollida de dades s'ha fet en dues fases:
  1. entre l'1 de març i el 6 d'agost de 2018
  2. entre el 2 de maig i el 10 de juliol de 2019

g) Anàlisi de les dades:

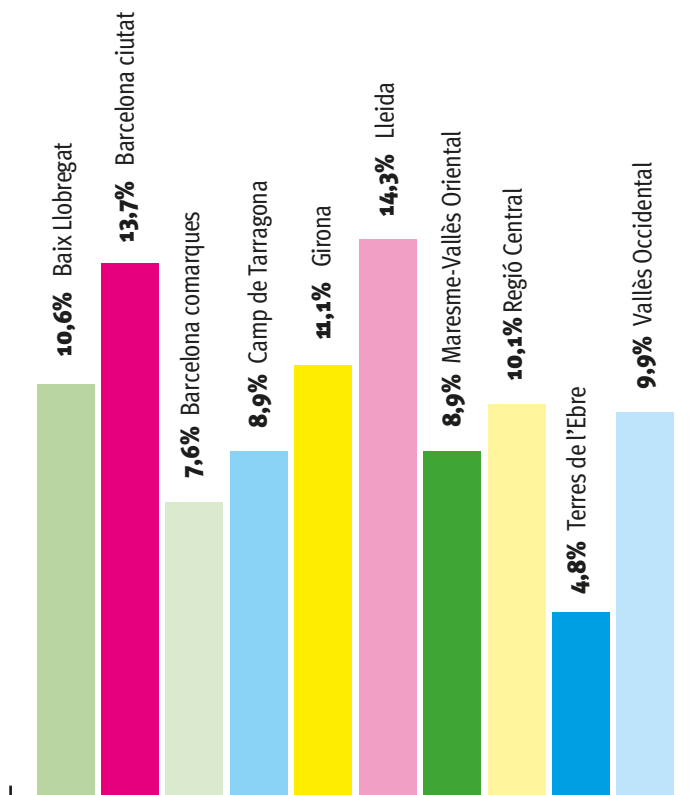
- La tècnica utilitzada en el processament de les dades és l'**estadística analítica**.
- Marge d'error: **± 1,78** per a un nivell de confiança del **95,5%** sota el supòsit de màxima indeterminació **p=q=0,5** i per a l'univers de referència.
- Anàlisi exhaustiu de les dades a càrrec de l'empresa **Grupo Análisis e Investigación**, la primera empresa líder independent d'Espanya i Latam especialitzada en l'anàlisi i la investigació de mercats. Disposa d'unitats de negoci especialitzades en àrees d'investigació concretes que estan en constant recerca de noves solucions d'investigació i coneixement del client.

3. Descripció de la mostra

3.1 Àrea territorial

Nombre d'AMPA/AFA en percentatge distribuïdes en les àrees territorials corresponents a l'organització del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

Gràfic 1. Nombre d'AMPA/AFA per àrea territorial (%)

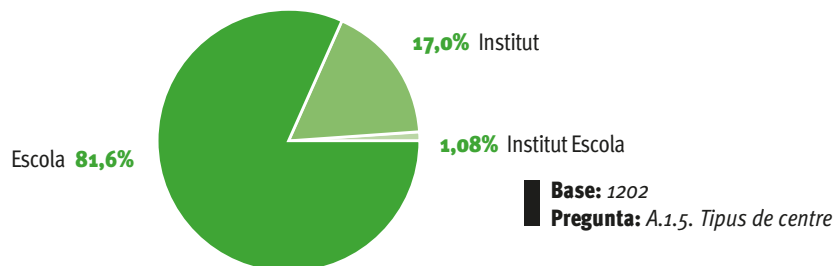
Base: 1202

Pregunta: A.1.4. Àrea territorial

3.2 Tipus de centre educatiu públic

Nombre d'AMPA/AFA en percentatge distribuïdes per tipologia de centre educatiu.

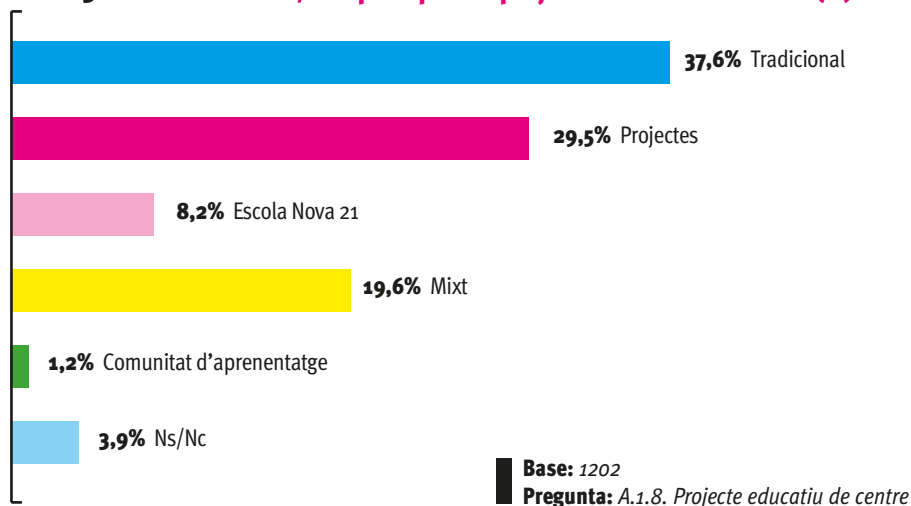
Gràfic 2. Nombre d'AMPA/AFA per tipus de centre (%)

3.3 Projecte educatiu de centre

Nombre d'AMPA/AFA en percentatge distribuïdes per tipus de projecte educatiu de centre.

Gràfic 3. Nombre d'AMPA/AFA per tipus de projecte educatiu de centre (%)

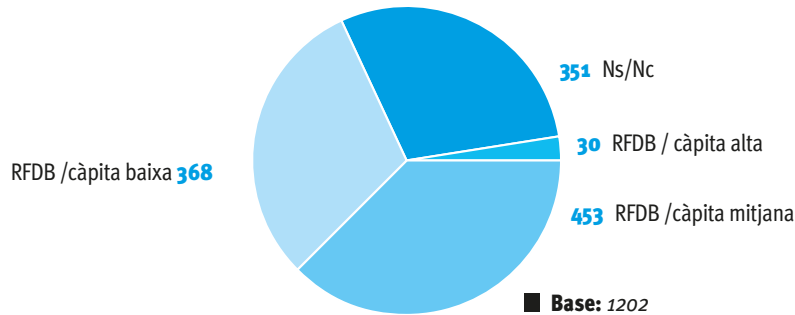

3.4 Renda familiar disponible bruta (RFDB/càpita)

Nombre d'AMPA/AFA distribuïdes per tram de RFDB/càpita.

Gràfic 4. Nombre d'AMPA/AFA distribuïdes per tram de RFDB/càpita

S'ha utilitzat la **renda familiar disponible bruta (RFDB)**, que és la macromagnitud que mesura els ingressos de què disposen els residents d'un territori per destinar-los al consum o a l'estalvi. Aquesta renda no només depèn dels ingressos de les famílies directament vinculats a la retribució per la seva aportació a l'activitat productiva (remuneració d'assalariats i excedent brut d'explotació), sinó que també està influïda per l'activitat de l'Administració pública mitjançant els impostos i les prestacions socials¹.

La unitat de mesura emprada d'aquesta macromagnitud ha estat la RFDB per habitant expressada en milers d'euros² (en endavant RFDB/càpita).

Els intervals utilitzats en cada tram de renda han estat els següents³:

Tram RFDB/càpita	Valor mínim (milers €/càpita)	Valor màxim (milers €/càpita)
Baixa	10,9	16
Mitjana	16,1	21,2
Alta	21,3	26,4

¹ Idescat. <http://www.idescat.cat/pub/?id=rdbc&n=8224&by=com&m=m> (última consulta 24/10/2019).

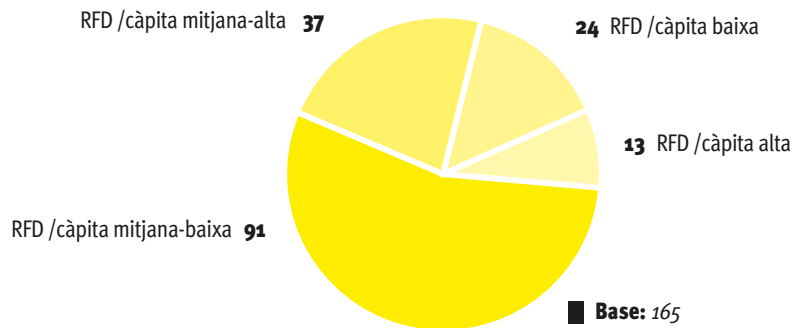
² Idescat. <http://www.idescat.cat/pub/?id=rdbc&n=8224&by=com> (última consulta 24/10/2019).

³ Ibid.

3.5 Renda familiar disponible de Barcelona ciutat (RFD/càpita)

Nombre d'AMPA/AFA de la ciutat de Barcelona distribuïdes per tram de RFD/càpita.

Gràfic 5. Nombre d'AMPA/AFA (Barcelona ciutat) distribuïdes per tram de RFD/càpita

S'ha utilitzat el RFD/càpita que l'Ajuntament de Barcelona empra per calcular el nivell de renda dels diferents districtes de la ciutat⁴.

Els intervals utilitzats en cada tram de renda han estat els següents⁵:

Tram RFD/càpita	Valor mínim (milers €/càpita)	Valor màxim (milers €/càpita)
Baixa	12,04	12,04
Mitjana baixa	16,33	19,30
Mitjana alta	23,06	26,81
Alta	30,06	40,02

⁴ Ajuntament de Barcelona. Barcelona Economia (<https://ajuntament.barcelona.cat/barcelonaeconomia/ca/renda-familiar/renda-familiar/distribucio-territorial-de-la-renda-familiar-disponible-capita>), Distribució de la Renda Familiar Disponible per càpita a Barcelona (2017), https://ajuntament.barcelona.cat/barcelonaeconomia/sites/default/files/RFD_2017_BCN.pdf (última consulta 24/10/2019).

⁵ Ibid, https://ajuntament.barcelona.cat/barcelonaeconomia/sites/default/files/RFD_2017_BCN.pdf, p.9 (última consulta 24/10/2019).

4. Els ingressos econòmics de les AMPA/AFA

Els ingressos de les AMPA/AFA són totes les entrades econòmiques de l'entitat, ja siguin en concepte de quota de soci, subvencions i donacions rebudes o per activitats que duu a terme.

D'entre els ingressos de les AMPA/AFA que s'han analitzat, en aquest apartat se'n destaquen dos: la **quota de soci** i les **subvencions i donacions**. Aquests ingressos, en combinació amb les diferents variables de creuament utilitzades, permeten observar, per una banda, quant, com i en què s'inverteixen aquests recursos i, per l'altra, si aquests tipus d'ingressos impacten en la mateixa intensitat en tots els centres educatius públics de Catalunya.

4.1 La quota de soci

La quota de soci és l'aportació econòmica que les famílies realitzen a l'AMPA/AFA del centre educatiu del seu fill/a per ser-ne membre, amb els drets i obligacions que això comporta.

És important analitzar la quota de soci, ja que és la font d'ingrés més estable que tenen les AMPA/AFA.

Gràfic 6. Quota de soci que paguen les famílies per pertànyer a l'AMPA/AFA (€ Mitjana anual)

Base: 1195

Pregunta: B.1.1. Quota de soci que paguen les famílies per pertànyer a l'AMPA/AFA?

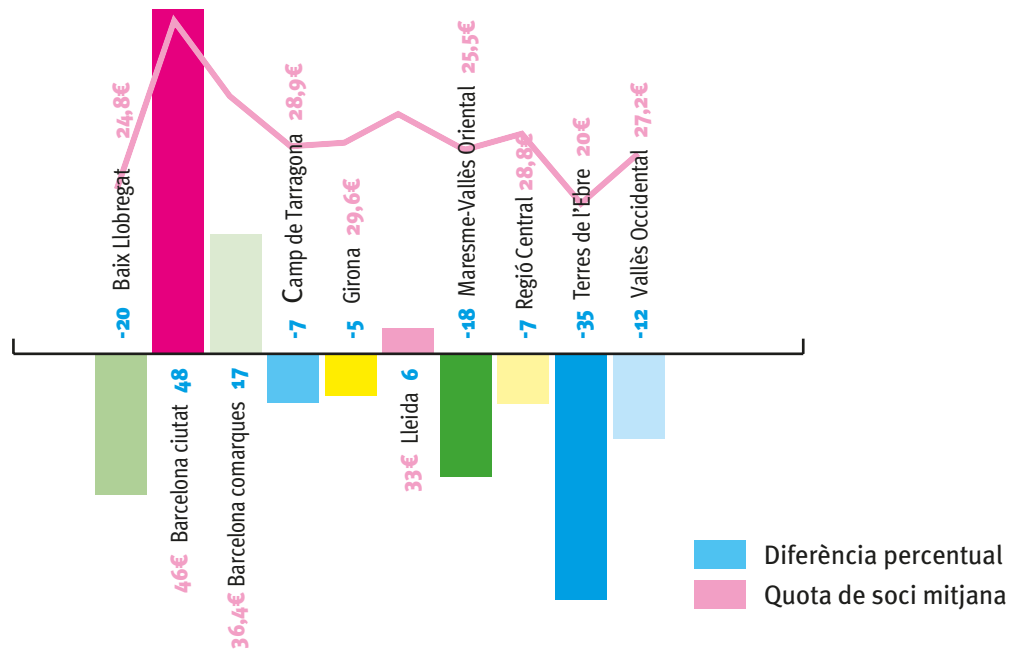
A Catalunya, les famílies dels centres educatius públics paguen de mitjana **31 euros l'any en concepte de quota de soci** (gràfic 6).

A continuació s'analitza l'efecte sobre la quota de soci de les variables següents: àrea territorial, projecte educatiu de centre, RFDB/càpita i RFD/càpita (Barcelona ciutat). No s'observa que la variable de tipus de centre educatiu tingui impacte directe en la quota de soci.

4.1.1 La quota de soci segons l'àrea territorial

El gràfic 7 mostra la quota de soci mitjana que paguen les famílies segons l'àrea territorial i la diferència percentual respecte els 31 euros/any de quota mitjana catalana (gràfic 6):

Gràfic 7. Quota de soci segons l'àrea territorial (€ Mitjana anual) i diferència respecte la mitjana catalana

Base: 1195

Pregunta: B.1.1. Quota de soci que paguen les famílies per pertànyer a l'AMPA/AFA?

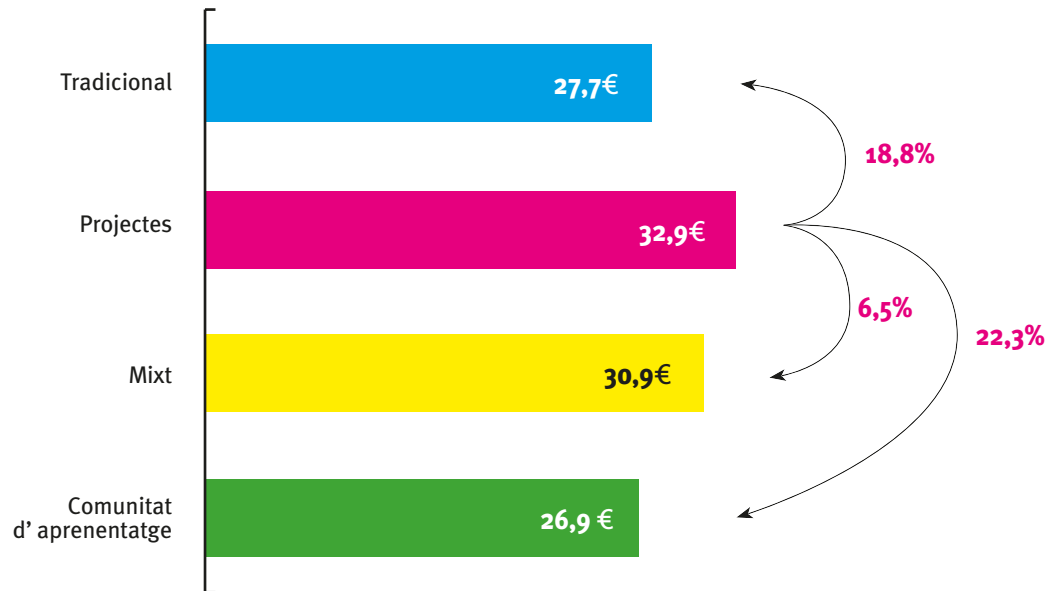
Barcelona ciutat és l'àrea territorial on les famílies paguen significativament més en concepte de quota de soci, mentre que a les Terres de l'Ebre és on paguen menys de tota Catalunya. La diferència entre ambdues és de més del 50% (gràfic 7).

El gràfic 7 mostra que Barcelona ciutat, Barcelona comarques i Lleida són els únics territoris on la quota de soci és superior a la mitjana catalana. Això significa que l'import de la quota de soci d'aquests tres territoris és considerablement superior al dels set territoris restants.

4.1.2 La quota de soci segons el projecte educatiu de centre

El projecte educatiu de centre és una de les variables que afecta en l'import de la quota de soci que paguen les famílies per pertànyer a l'AMPA/AFA.

Gràfic 8. Quota de soci segons el projecte educatiu de centre (€ Mitjana anual) i percentatge de diferència (%)

Base: 1194

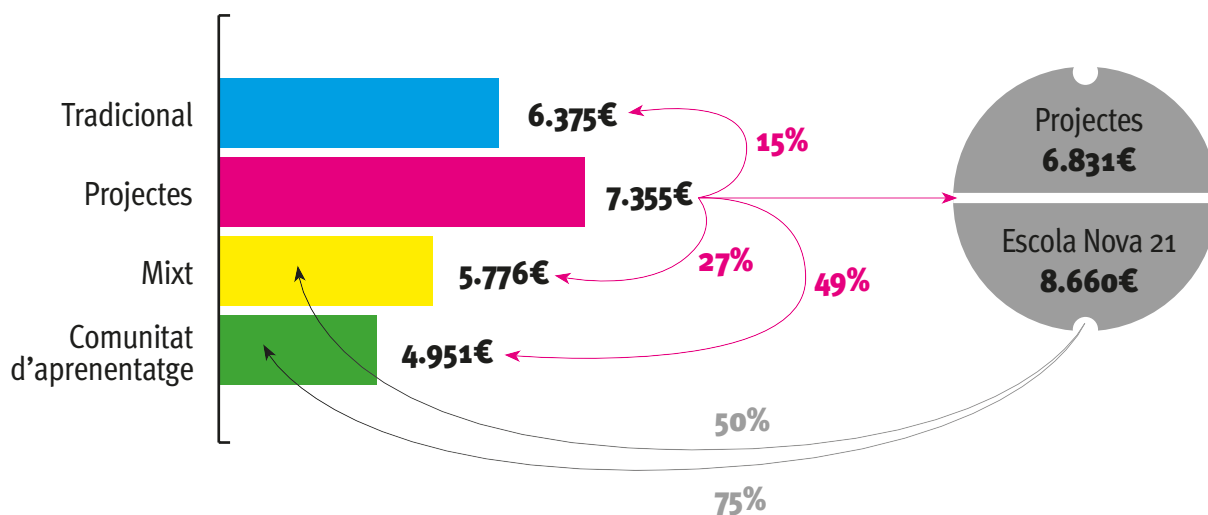
Pregunta: B.1.1. Quota de soci que paguen les famílies per pertànyer a l'AMPA/AFA?

El gràfic 8 mostra que les famílies dels centres educatius públics que treballen per projectes són les que més aporten en concepte de quota de soci. Si es compara amb les de les comunitats d'aprenentatge, les famílies paguen un 22,3% més.

Crida l'atenció que les comunitats d'aprenentatge són el projecte educatiu on les famílies paguen la quota més baixa de tota Catalunya, tenint en compte que un dels elements fonamentals d'aquest projecte és la participació de les famílies en el dia a dia del centre educatiu.

En relació als ingressos anuals de les AMPA/AFA en concepte de quotes de soci segons el projecte educatiu de centre, s'observa el següent:

Gràfic 9. Ingress anual en concepte de quotes de soci segons el tipus de projecte educatiu del centre (€ Mitjana anual)

Base: 1139
Pregunta: B.1.4. Ingress anual en concepte de quotes de soci

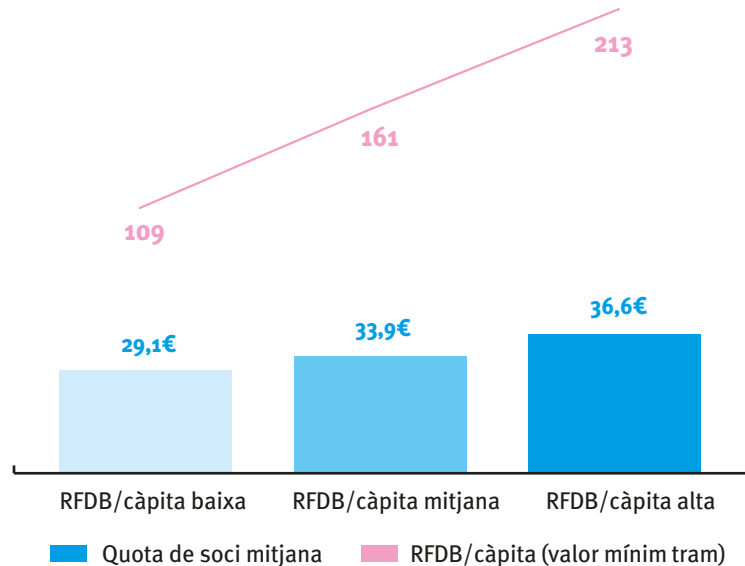
Es confirma que les AMPA/AFA dels centres educatius que funcionen per projectes són les que més ingressen en concepte de quota de soci (gràfic 9).

Si s'analitza en particular el **projecte Escola Nova 21**, s'observa que els ingressos anuals per quotes de soci són molt superiors a la resta de projectes educatius, ingressant un 75% més que les comunitats d'aprenentatge, que són les que menys ingressen, i un 50% més que els centres amb projecte educatiu mixt (gràfic 9).

4.1.3 La quota de soci segons la RFDB/càpita (Catalunya) i segons la RFD/càpita (Barcelona ciutat)

La relació entre el context socioeconòmic on està situat el centre educatiu i la quota de soci de l'AMPA/AFA és directa i estadísticament significativa, tal com es mostra en el següent gràfic:

Gràfic 10. Quota de soci que paguen les famílies per pertànyer a l'AMPA/AFA segons la RFDB/càpita (€ Mitjana anual)

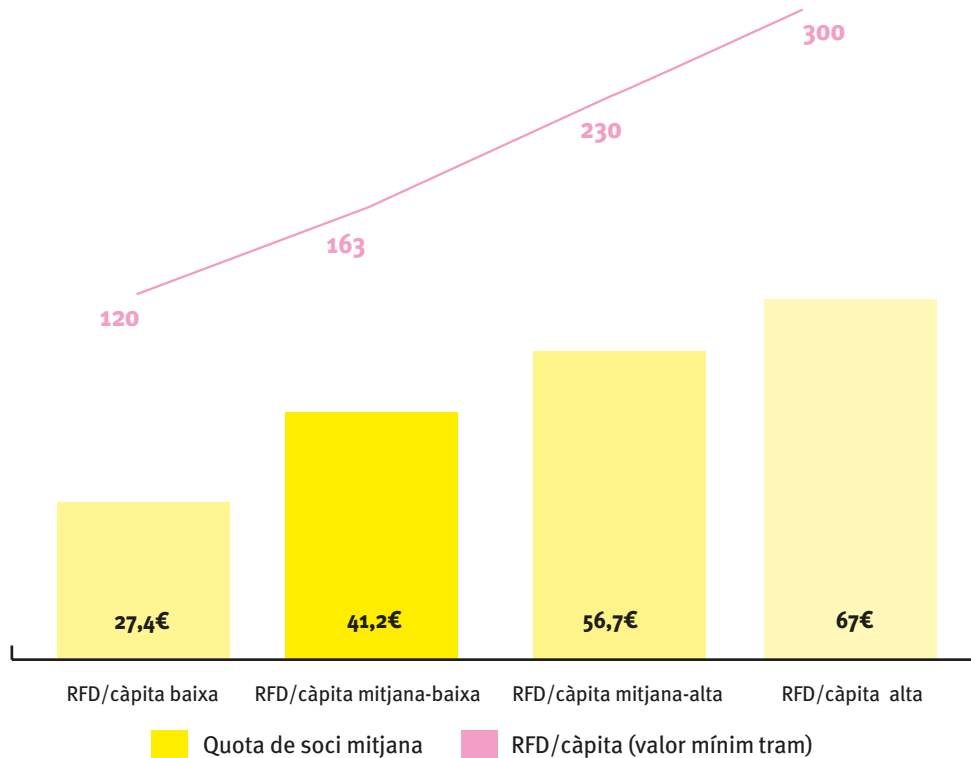
Base: 851

Pregunta: B.1.1. Quota de soci que paguen les famílies per pertànyer a l'AMPA/AFA?

El gràfic 10 mostra que, a major RFDB/càpita de les famílies, major és la quota que paguen per pertànyer a l'AMPA/AFA. Ara bé, en el gràfic també s'observa com, mentre la renda augmenta exponencialment entre trams, la quota es manté estable. Això suposa que **l'esforç de les famílies en el pagament de la quota augmenta a mesura que disminueix el nivell de renda disponible.**

En concret, si s'analitza el comportament de la quota de soci anual que paguen les famílies a Barcelona ciutat (la més alta de Catalunya – gràfic 7) en relació a la RFD/càpita de la ciutat, s'observa el següent:

Gràfic 11. Quota de soci que paguen les famílies a Barcelona ciutat per pertànyer a l'AMPA/AFA (€ Mitjana anual) segons la RFD/càpita de la ciutat

Base: 165

Pregunta: B.1.1. Quota de soci que paguen les famílies per pertànyer a l'AMPA/AFA?

En el cas de Barcelona ciutat es confirma la tendència de la resta de Catalunya, a major nivell de renda, major és l'import de la quota. És destacable, però, la diferència que s'observa entre el tram de RFD/càpita mitjana-baixa i el tram de RFD/càpita alta. Mentre el nivell de renda disponible entre ambdós trams augmenta gairebé el doble, la quota de soci es manté gairebé estable. Si ho comparem amb la resta de Catalunya, **les famílies que se situen en el tram mitjà-baix són les que més esforç fan per pagar la quota** (gràfic 11).

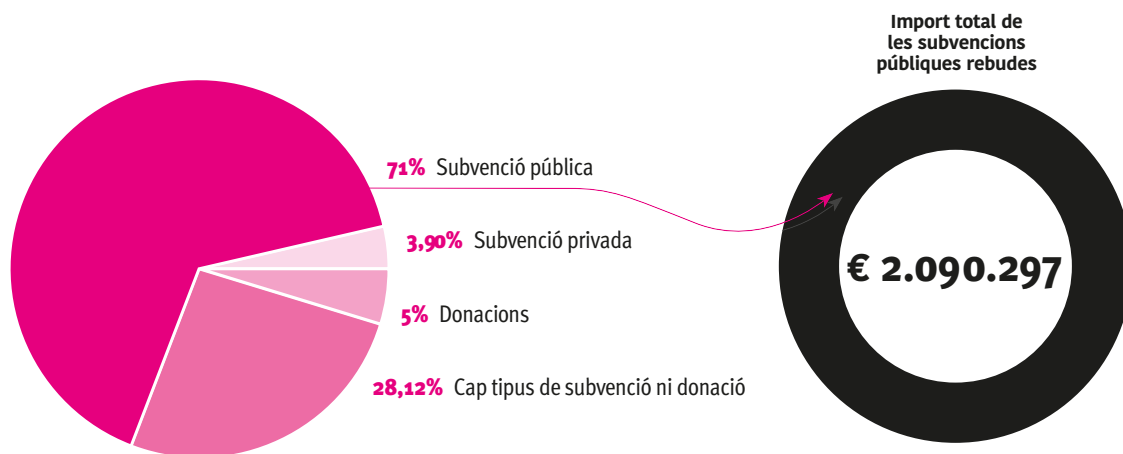
4.2 Subvencions i donacions

En aquest apartat s'analitzen les subvencions i donacions, tant públiques com privades, que reben les AMPA/AFA i el seu impacte en el finançament de les mateixes i dels centres educatius públics catalans.

Les variables que afecten en el comportament d'aquests tipus d'ingressos són: el tipus de projecte educatiu de centre i la RFDB/càpita. No s'ha observat que tinguin efectes rellevants l'àrea territorial i la tipologia de centre. Pel que fa a l'àrea territorial, s'ha pogut constatar que, a territoris més grans, majors són els imports de les subvencions.

Quant al tipus de subvencions rebudes per les AMPA/AFA s'observa el següent:

Gràfic 12. Tipus de subvencions i donacions rebudes per l'AMPA/AFA (%)

Base: 1202

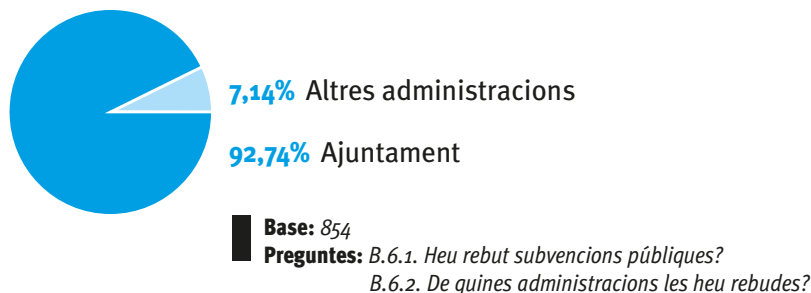
Preguntes: B.6.1. Heu rebut subvencions públiques?
 B.6.3. Indiqueu l'import total de les subvencions
 B.7.1. Heu rebut subvencions privades?
 B.8.1. Heu rebut donacions?

Més del 70% de les AMPA/AFA de Catalunya reben algun tipus de subvenció o donació, i només el 28% no rep cap tipus d'ajut econòmic. Es confirma que el finançament extern ha esdevingut una pràctica habitual en el funcionament de les AMPA/AFA catalanes. Es veurà, més endavant, com afecta aquesta pràctica al finançament dels centres educatius públics (gràfic 12).

4.2.1 Subvencions públiques

Les AMPA/AFA reben subvencions públiques principalment de tres administracions: ajuntaments, diputacions i Generalitat de Catalunya.

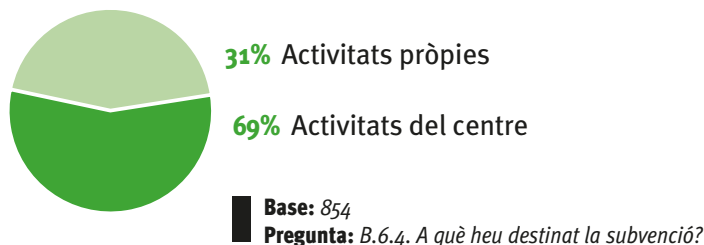
Gràfic 13. Administracions públiques atorgants (%)

El gràfic 13 destaca que són els ajuntaments els que més subvencions concedeixen, amb diferència, a les AMPA/AFA. Només un 7,14% són subvencions concedides per les diputacions i la Generalitat de Catalunya. Crida l'atenció que **són els ajuntaments els que fomenten l'activitat associativa de les AMPA/AFA**, sent aquestes un agent de la comunitat educativa.

D'altra banda, s'ha analitzat a què han estat destinades les subvencions públiques atorgades:

Gràfic 14. Destinació de les subvencions públiques (%)

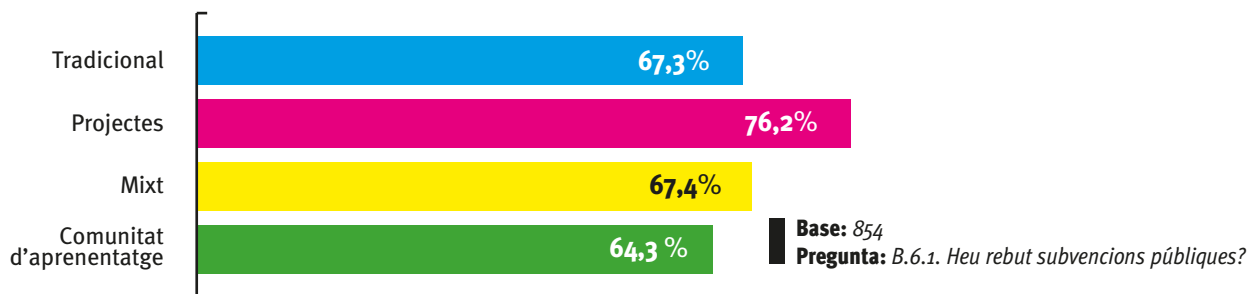
S'ha observat que **gairebé el 70% de les AMPA/AFA destinen les subvencions públiques a finançar el funcionament del centre educatiu**, i poc més del 30% a finançar les activitats pròpies de les associacions, que és l'objectiu que haurien de tenir aquestes subvencions.

4. Els ingressos econòmics de les AMPA/AFA / **4.2.1.1** Subvencions públiques segons el projecte educatiu de centre
4.2.1.2 Subvencions públiques segons la RFDB/càpita (Catalunya)

4.2.1.1 Subvencions públiques segons el projecte educatiu de centre

El següent gràfic mostra el volum de subvencions rebudes per les AMPA/AFA segons el tipus de projecte educatiu i la diferència en percentatge:

Gràfic 15. Subvencions públiques rebudes segons projecte educatiu de centre (%)

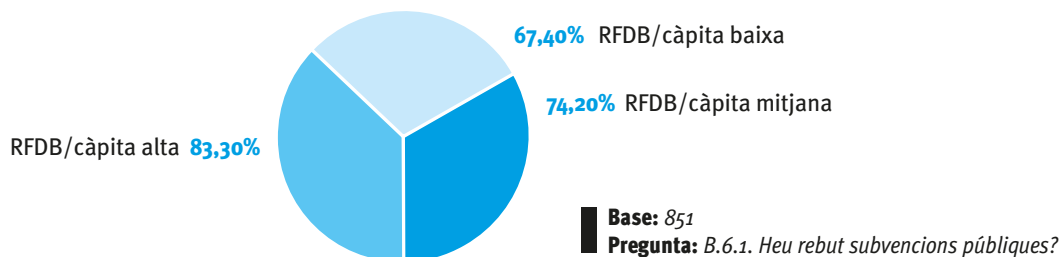

Les AMPA/AFA de centres educatius que funcionen per projectes són les que més subvencions reben de l'Administració pública.

4.2.1.2 Subvencions públiques segons la RFDB/càpita (Catalunya)

A continuació s'analitza la relació entre la RFDB/càpita catalana i les subvencions públiques percebudes per les AMPA/AFA:

Gràfic 16. Subvencions públiques segons la RFDB/càpita (%)

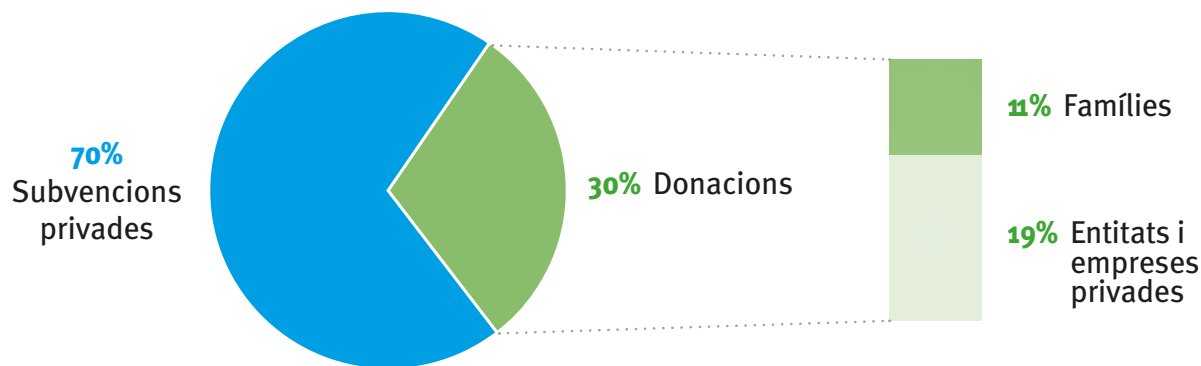
El gràfic 16 confirma que, a major nivell de renda disponible, majors són les possibilitats d'obtenir subvencions públiques per finançar les AMPA/AFA. Aquest fet esdevé especialment rellevant perquè gairebé el 70% de les AMPA/AFA destinen les subvencions rebudes a finançar els centres educatius públics. Per tant, les subvencions públiques són una forma de crear diferències entre centres educatius en funció del nivell socioeconòmic de les famílies.

4.2.2 Subvencions privades i donacions

En aquest apartat s'estudien les subvencions privades que reben les AMPA/AFA i les donacions, tant dineràries com en espècie.

Gran part del finançament privat que reben les AMPA/AFA arriba a través de subvencions privades:

Gràfic 17. Percentatge de subvencions privades i donacions (dineràries) sobre l'import total

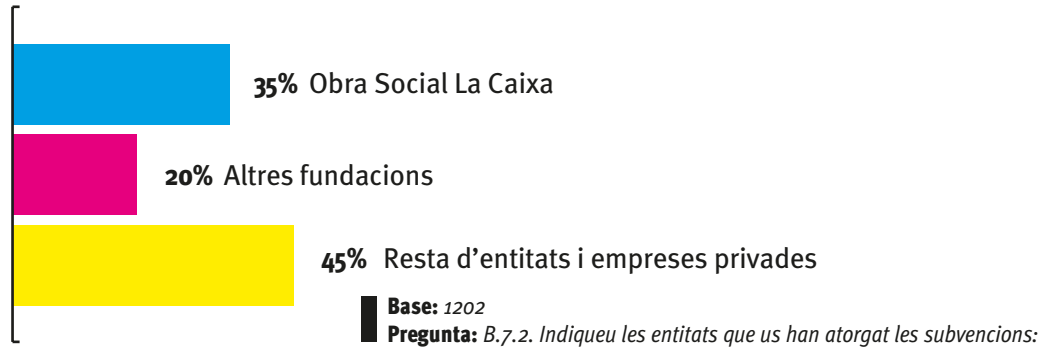
Base: 1202

Preguntes: B.7.3. Indiqueu l'import total de les subvencions
B.8.2. Indiqueu de qui les heu rebut.

Un terç del finançament privat prové de donacions, del qual més del 50% prové d'entitats i empreses privades.

Quant a les subvencions privades, destaca el següent:

Gràfic 18. Tipus d'entitats privades que atorguen subvencions (%)

Del total de les subvencions privades que reben les AMPA/AFA, més d'un terç prové de l'Obra Social La Caixa i, la resta, queden repartides entre diferents fundacions i empreses privades.

A continuació s'analitza a què destinen les AMPA/AFA les subvencions privades:

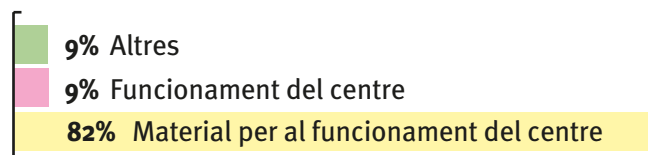
Gràfic 19. Destinació de les subvencions privades (%)

Destaca que gairebé la meitat de les subvencions privades serveixen per finançar el funcionament dels centres educatius.

D'altra banda, un altre tipus de donacions que han rebut les AMPA/AFA han estat donacions en espècie:

Gràfic 20. Tipus de donacions en espècie (%)

Base: 1202

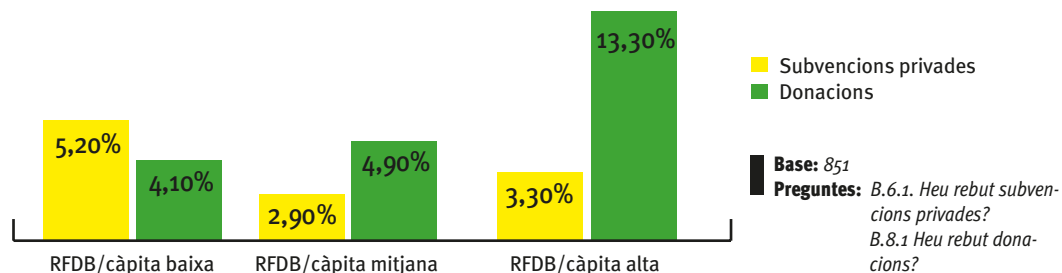
Preguntes: B.8.2. Indiqueu de qui les heu rebut i B.8.2.1.3, B.8.2.2.3, B.8.2.3.2, B.8.2.4.3. En espècie

Del total de donacions en espècie, el 91% ha estat en material per al mateix centre educatiu i, la resta, en material per l'associació. Clarament, **les donacions en espècie que reben les AMPA/AFA són donacions encobertes als centres educatius públics i contribueixen al finançament privat dels mateixos.**

4.2.2.1 Subvencions privades i donacions segons la RFDB/càpita (Catalunya)

En aquest apartat s'analitza la relació que hi ha entre la RFDB/càpita i els ingressos de les AMPA/AFA mitjançant subvencions privades i donacions.

Gràfic 21. Subvencions i donacions rebudes segons la RFDB/càpita (%)

En el cas de les subvencions privades, s'inverteix la tendència que s'ha demostrat anteriorment en les subvencions públiques. Així, a menor nivell de renda disponible, major nombre d'AMPA/AFA reben subvencions privades. Destaca que **la majoria d'aquestes subvencions provenen de l'Obra Social La Caixa.**

En canvi, en el cas de les donacions, les AMPA/AFA del tram de renda alt són les que en reben més.

5. El temps de migdia

El temps de migdia és el temps educatiu que transcorre entre l'horari lectiu del matí i l'horari lectiu de la tarda. Aquest temps inclou tant el menjador escolar com les activitats que es duen a terme en aquesta franja horària.

Independentment de qui gestiona el temps educatiu en cada centre, el responsable últim és sempre el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, perquè les dues hores i mitja que ocupa el temps de migdia formen part del sistema educatiu públic català.

En aquest estudi s'analitza el temps de migdia, tant pel que fa al menjador escolar com a les activitats que tenen lloc en aquesta franja horària.

5.1 El menjador escolar

A Catalunya, gairebé bé tots els centres públics d'educació infantil de segon cicle, primària i instituts-escola disposen de servei de menjador escolar. És a les escoles rurals i als instituts on la disposició d'aquest servei disminueix.

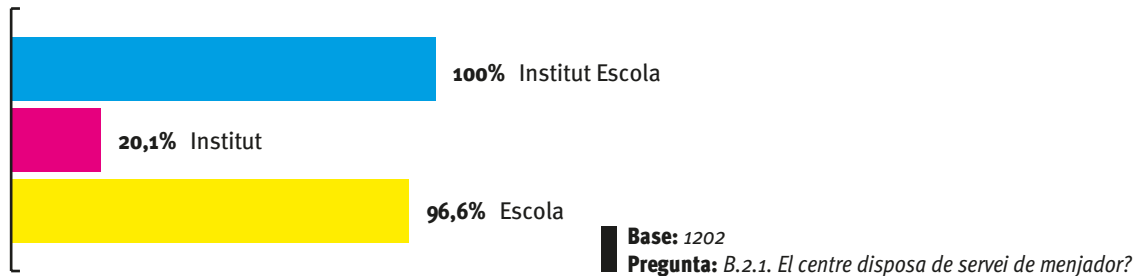
Gràfic 22. La disposició del servei de menjador a Catalunya (%)

Base: 1202

Pregunta: B.2.1. El centre disposa de servei de menjador?

Gràfic 23. Disposició del servei de menjador segons tipus de centre (%)

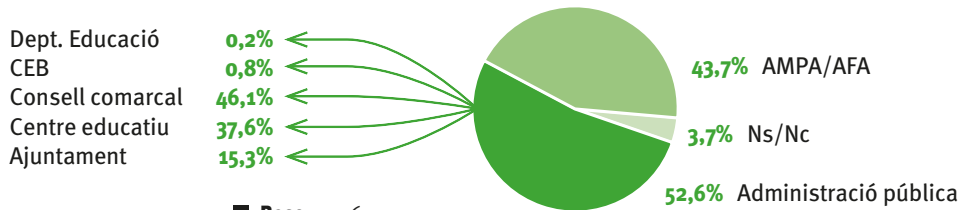

Més del 80% dels centres educatius públics catalans disposen de servei de menjador. A les escoles i als institut-escola la disposició del servei és de gairebé el 100%, mentre que als instituts només és del 20% (gràfic 22 i 23).

Tot i que la competència del servei de menjador l'ostenta el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, en la seva gestió hi intervenen una gran diversitat d'agents que, com es veurà, varien considerablement segons l'àrea territorial on es troben les AMPA/AFA i la RFDB/càpita de les seves famílies.

A Catalunya, la gestió del menjador es reparteix de la següent manera:

Gràfic 24. Agents que gestionen el servei de menjador (%)

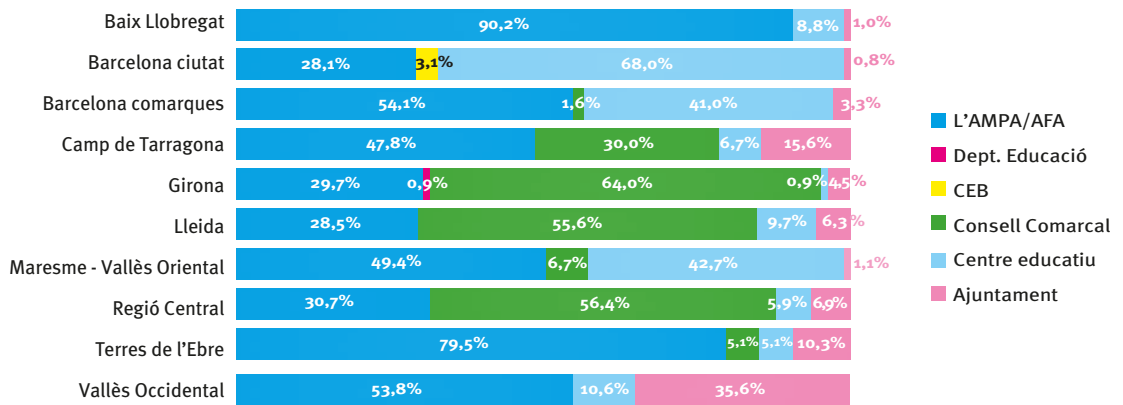
Base: 1006

Pregunta: B.2.5. La gestió del menjador és a càrrec de:

El gràfic 24 mostra que gairebé la meitat de menjadors escolars dels centres educatius públics que disposen d'aquest servei estan gestionats per les AMPA/AFA, mentre que la resta (52,6%), estan gestionats per l'Administració pública a través de diferents ens públics.

Si s'analitza la gestió del servei de menjador en relació al territori:

Gràfic 25. Gestió del menjador segons l'àrea territorial (%)

Base: 1006

Pregunta: B.2.5. La gestió del menjador és a càrrec de:

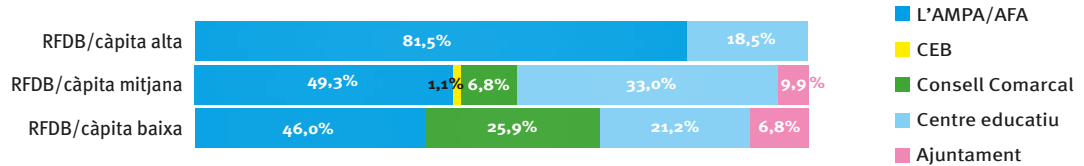

Les AMPA/AFA són el principal agent encarregat de la gestió en els diferents territoris, seguit dels consells comarcals. Destaca el territori del Baix Llobregat, on el 90% de les AMPA/AFA gestionen el servei, seguit de Terres de l'Ebre, Barcelona comarques, Vallès Occidental i Maresme-Vallès Oriental. La gestió per part dels consells comarcals destaca, principalment, a Girona, Regió Central i Lleida.

S'evidencia que el Departament d'Educació ha delegat la seva competència a diferents ens públics, principalment als consells comarcals (gràfic 25).

Quan es relaciona qui gestiona el menjador amb la RFDB/càpita (Catalunya) succeeix que:

Gràfic 26. Gestió del servei segons la RFDB/càpita (%)

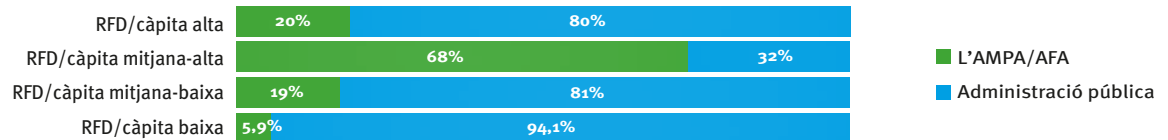
Base: 1006

Pregunta: B.2.5. La gestió del menjador és a càrrec de:

A major nivell de renda disponible de les famílies, major capacitat per gestionar el servei de menjador de les AMPA/AFA, passant d'un 81,5% en les zones de renda alta a només un 46% en les zones de renda baixa (gràfic 26).

En el cas de Barcelona ciutat, la RFD/càpita en relació a l'agent que gestiona el menjador incideix de la següent manera:

Gràfic 27. Gestió del servei segons la RFD/càpita a Barcelona ciutat (%)

Base: 123

Pregunta: B.2.5. La gestió del menjador és a càrrec de:

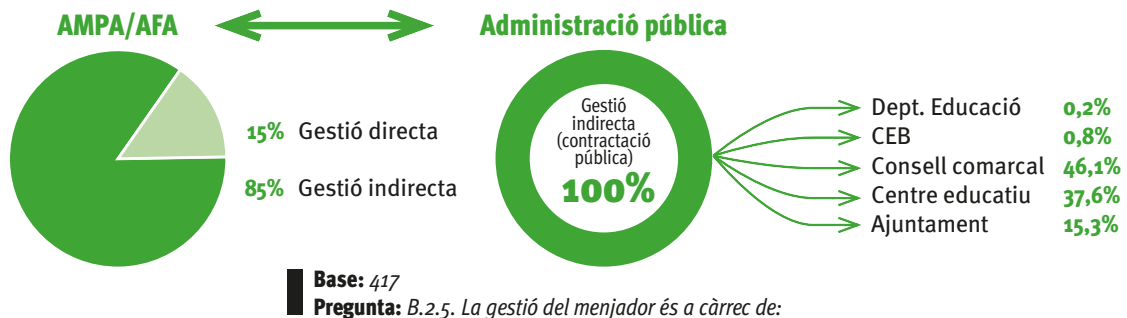
El gràfic 27 confirma la tendència de que, a major nivell de renda disponible de les famílies, major capacitat per part de les AMPA/AFA per gestionar el servei de menjador fins al tram de RFD/càpita mitjana-alta. En el cas de les AMPA/AFA en zones de rendes altes la tendència s'inverteix pels pocs centres educatius públics que hi ha als districtes⁶.

D'altra banda, si s'analitza la modalitat de gestió dels menjadors escolars en els centres educatius públics catalans, s'observa que és de dos tipus: gestió directa i gestió indirecta.

La gestió directa es dona quan l'agent que gestiona presta el servei de menjador amb el seu propi personal (personal de cuina i de monitoratge). En el cas de la gestió indirecta, en canvi, l'agent que gestiona subcontracta el servei a una empresa del sector.

Si s'observa la gestió (directa o indirecta) segons el tipus d'agent es constata que:

Gràfic 28. Tipus de gestió AMPA/AFA i Administració pública (%)

Quan és l'Administració pública qui gestiona el servei ho fa sempre a través d'una empresa privada que guanya un concurs de contractació pública. Per tant, tot i que és competent per fer-ho, no es planteja en cap moment la modalitat de la gestió directa. En canvi, quan són les AMPA/AFA les que gestionen el menjador, un 15% opta per no subcontractar una empresa del sector i prestar el servei amb el seu propi personal (gràfic 28).

A continuació, s'analitza quin és el preu del servei de menjador que paguen les famílies per fer-ne ús, així com les diferències que es poden observar depenent de l'agent que gestiona el servei.

D'altra banda, també s'analitza el comportament del preu del menjador segons la variable àrea territorial. S'ha observat que la resta de variables no tenen incidència en la variabilitat del preu del servei.

⁶ Veure nombre de centres educatius públics per districtes a la ciutat de Barcelona, https://www.edubcn.cat/ca/centres_serveis_educatius/centres_educatius/cercador#/cerca (última consulta 24/10/2019).

5.1.1. El preu del menjador escolar i la seva variabilitat segons l'agent que el gestiona

Cada any el Departament d'Educació, mitjançant resolució⁷, fixa el preu màxim del servei de menjador, tant per als comensals fixes com per als esporàdics. En aquest estudi és objecte d'anàlisi únicament el preu dels comensals fixes, que per al curs 2017-2018 va ser de 6,20 euros.

No obstant això, a Catalunya les usuàries fixes del servei paguen de mitjana el següent:

Gràfic 29. Preu del servei de menjador de les usuàries fixes (€ Mitjana)

Base: 902

Pregunta: B.2.2. Quin és el preu que paguen les famílies que són usuàries fixes del servei de menjador?

El fet que la mitjana del preu del menjador sigui de 6 euros diaris (gràfic 29) indica que, probablement, hi ha **famílies que paguen un import superior al legalment establert** per poder utilitzar aquest servei.

A continuació, el gràfic mostra el percentatge d'usuàries que paguen un preu per sobre del legalment establert:

Gràfic 30. Preu del servei de menjador en relació al preu màxim legal establert (%)

Base: 898

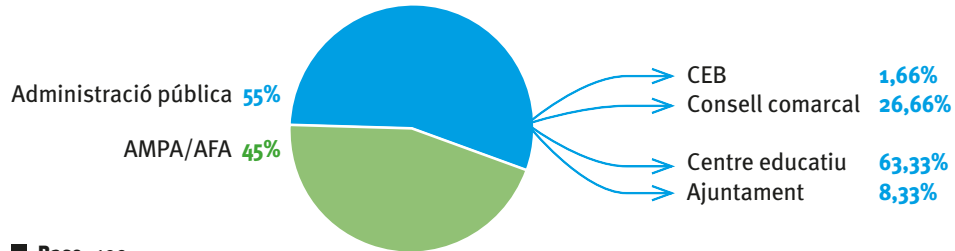
Pregunta: B.2.2. Quin és el preu que paguen les famílies que són usuàries fixes del servei de menjador?

Malgrat que legalment el preu del servei de menjador no pot superar els 6,20 euros, es constata que un 12,40% de les usuàries arriben a pagar fins a 8,20 euros. Això significa que **en més de 100 centres educatius públics el Departament d'Educació permet que l'alumnat es trobi en una situació de desigualtat respecte la resta d'alumnat de Catalunya en el gaudi del servei.**

⁷ RESOLUCIÓ ENS/1476/2017, de 20 de juny, per la qual es determina el preu màxim de la prestació del servei escolar de menjador dels centres educatius de titularitat del Departament d'Ensenyament per al curs 2017-2018, DOGC núm. 7400 - 28.6.2017, <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/7400/1621077.pdf> (última consulta 24/10/2019).

Si s'analitza qui gestiona els menjadors escolars en els que les famílies paguen un preu més elevat al legalment establert s'observa que:

Gràfic 31. Preu superior a 6,20€ segons qui gestiona el menjador (%)

Base: 109

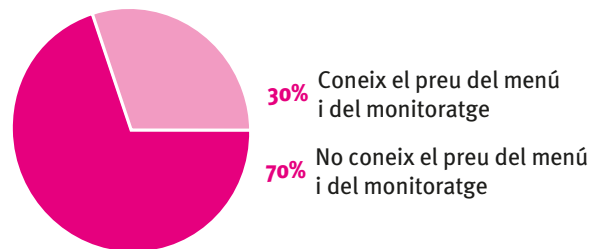
Pregunta: B.2.2. Quin és el preu que paguen les famílies que són usuàries fixes del servei de menjador?

La majoria d'aquests menjadors estan gestionats per l'Administració pública, principalment per les direccions dels centres educatius i pels consells comarcals, a través de les empreses privades adjudicatàries. En aquest sentit, aquest fet és especialment rellevant perquè és **la mateixa Administració pública la que incompleix la seva pròpia normativa** i permet que les empreses amb les quals subcontracta el menjador estableixin a les famílies un preu superior al legalment establert (6,20 euros).

D'altra banda, és important assenyalar que el preu del menjador escolar es compon de dos conceptes diferenciats: el menú i el monitoratge. Legalment aquests dos conceptes han d'estar desglossats i detallats en el rebut que es cobra a les famílies.

Malgrat això, l'estudi mostra el següent:

Gràfic 32. Coneixement de les AMPA/AFA del preu del menú i monitoratge (%)

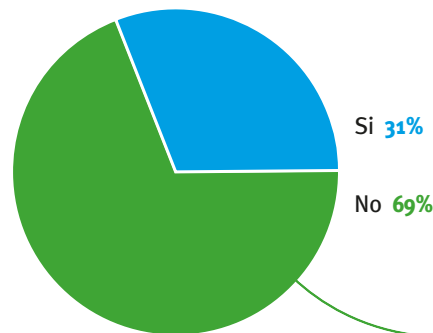
Base: 1006

Pregunta: B.2.3. Desglossa el preu del servei de menjador en:

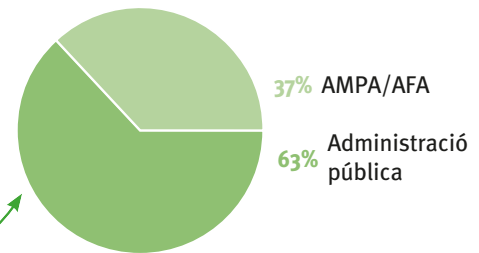
El gràfic 32 mostra l'elevat desconeixement que tenen les AMPA/AFA sobre el preu dels diferents conceptes que componen el servei i, en conseqüència, la **manca de transparència existent pel que fa a un servei que les famílies utilitzen diàriament** i del qual el Departament d'Educació n'és el responsable últim.

Si s'analitza el desconeixement que tenen les AMPA/AFA en el desglossament del preu del servei de menjador (menú i monitoratge) segons qui gestiona el menjador s'observa que:

Gràfic 33. Nivell de coneixement del preu de menú i monitoratge (%)

Gràfic 34. No coneixement del preu del menú i monitoratge segons l'agent que gestiona (%)

Base: 969

Pregunta: B.2.3. Desglossa el preu del servei de menjador en:

Quan és l'Administració pública qui gestiona el servei de menjador, **dos de cada tres AMPA/AFA desconeixen quin és el preu del menú i del monitoratge**. En canvi, quan són les AMPA/AFA les que gestionen aquest servei, hi ha un major coneixement del desglossament del seu preu (gràfics 33 i 34).

Del gràfic 34 es dedueix que la manca de transparència, en els diferents conceptes del preu de menjador, és major quan és l'Administració la que gestiona el servei. Aquest fet és especialment rellevant perquè és la mateixa Administració pública la que incompleix la seva pròpia normativa sobre transparència.

5.1.2. El preu del menjador escolar segons l'àrea territorial

L'àrea territorial és la única variable que incideix de forma rellevant en el preu del servei de menjador:

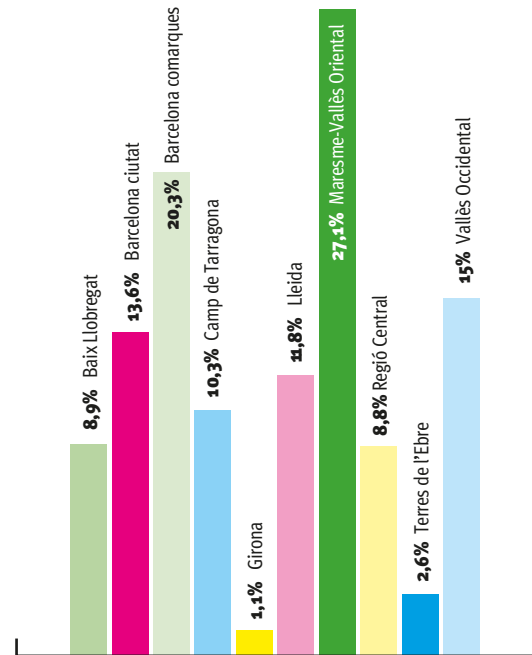
Taula 3. Preu de menjador segons l'àrea territorial (€ Mitjana)

Àrea territorial	Preu mitjà (€)
Baix Llobregat	6,1€
Barcelona ciutat	6,1€
Barcelona comarques	6,2€
Camp de Tarragona	6,0€
Girona	5,8€
Lleida	6,0€
Maresme-Vallès Oriental	6,2€
Regió Central	6,0€
Terres de l'Ebre	5,6€
Vallès Occidental	6,1€

Base: 902

Pregunta: B.2.2. Quin és el preu que paguen les famílies que són usuàries fixes del servei de menjador?

Gràfic 35. Àrees territorials on el preu del menjador supera el legalment establert (%)

De mitjana, cap territori supera el preu legalment establert (taula 3), però si s'observa el comportament del preu en cada un dels territoris, el gràfic 35 mostra que **en tots els territoris hi ha menjadors escolars que superen el preu màxim legalment establert**. Maresme-Vallès Oriental i Barcelona Comarques són les àrees territorials on les famílies fan una despesa major en concepte de servei de menjador.

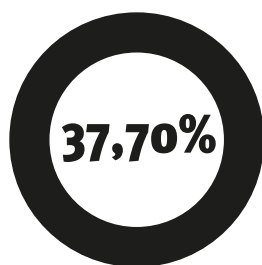
És una pràctica habitual l'incompliment de la normativa sobre els menjadors escolars i es constata que **de forma generalitzada el Departament d'Educació omet el seu deure de vigilància i control** de la correcta aplicació de la seva pròpia normativa.

5.2. Les activitats en temps de migdia

Com s'ha dit anteriorment, el temps de migdia inclou, a més del servei de menjador, les activitats que es duen a terme durant aquesta franja horària en el centre educatiu.

En aquest apartat només s'han tingut en compte les activitats que no estan incloses en el preu del servei de menjador:

Gràfic 36. Centres educatius que ofereixen activitats no incloses en el preu de menjador (%)

Base: 1006

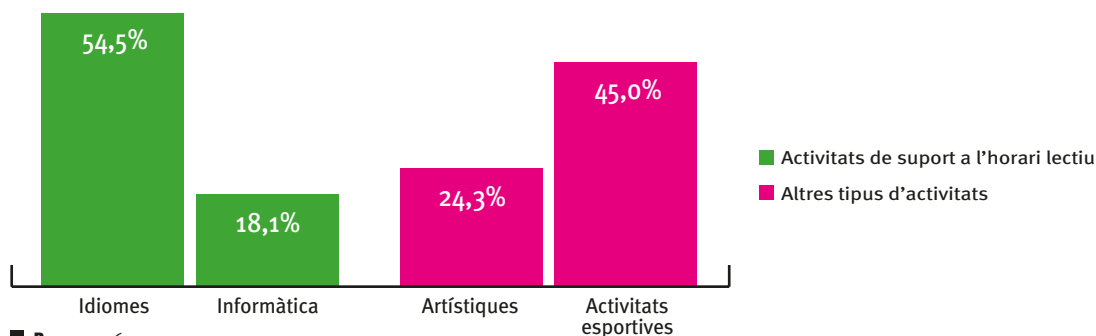
Preguntes: B.2.1. El centre disposa de servei de menjador?

B.3.1. Oferiu activitats extraescolars durant el temps de migdia, que no estiguin incloses en el preu del servei de menjador?

Més d'un terç dels centres educatius que tenen servei de menjador ofereixen activitats en el temps de migdia no incloses en el preu del menjador.

Entre les diferents activitats que es duen a terme durant aquest temps destaquen les següents:

Gràfic 37. Centres que ofereixen activitats en temps de migdia i tipus d'activitats (%)

Base: 1006

Preguntes: B.3.1. Oferiu activitats extraescolars durant el temps de migdia, que no estiguin incloses en el preu del servei de menjador?
B.3.1.1. Nom de l'activitat

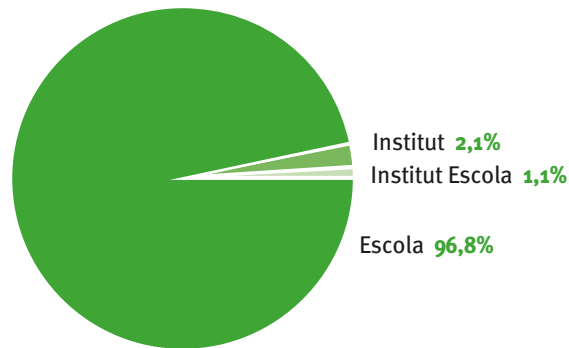
En el gràfic 37, crida l'atenció que més de la meitat de les activitats que s'ofereixen en temps de migdia són aprenentatges d'idiomes i gairebé un 20% informàtica. El temps de migdia és temps educatiu, però no temps lectiu. En aquest sentit, **desenvolupar aprenentatges que corresponen al currículum educatiu del temps lectiu atempta contra el principi d'igualtat i no discriminació en la garantia del dret a l'educació**. No totes les famílies poden o estan disposades a assumir el cost d'aquestes activitats, que se suma al cost del servei de menjador.

A continuació, s'analitzen les variables que incideixen en les activitats en temps de migdia: el tipus de centre educatiu, el projecte educatiu de centre i la RFDB/càpita.

5.2.1. Les activitats en temps de migdia segons el tipus de centre

Segons el tipus de centre educatiu es fan més o menys activitats no incloses en el preu del servei de menjador:

Gràfic 38. Tipus de centres que ofereixen activitats de migdia no incloses en el preu de menjador (%)

■ Base: 1006

■ Pregunta: B.3.1. Oferiu activitats extraescolars durant el temps de migdia, que no estiguin incloses en el preu del servei de menjador?

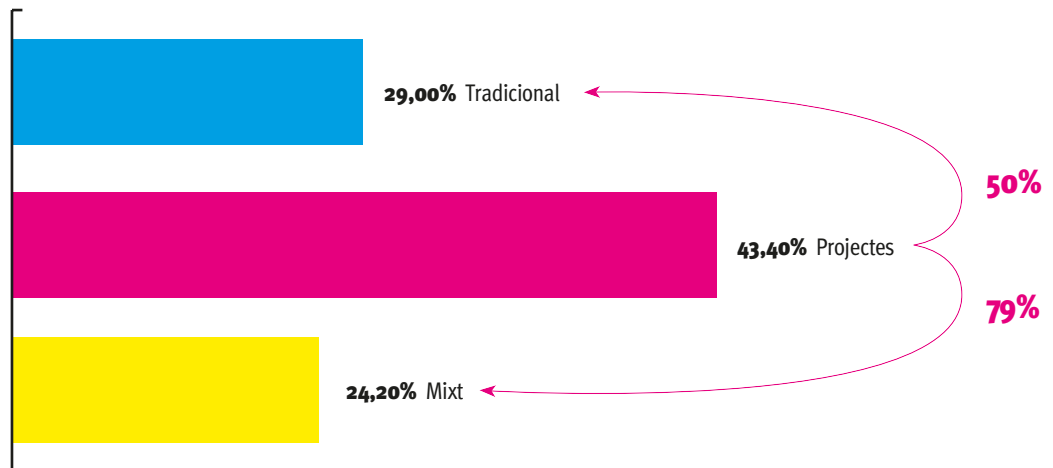
El gràfic 38 mostra que, del 37,70% de centres educatius que ofereixen activitats de migdia no incloses en el preu del menjador (gràfic 36), gairebé el 100% són escoles d'infantil de 2n cicle i primària. Això significa que potencialment s'està vulnerant el principi d'igualtat i no discriminació del dret a l'educació i l'accés al temps de migdia en condicions d'igualtat a bona part de l'alumnat català.

5.2.2. Les activitats en temps de migdia segons el projecte educatiu de centre

El projecte educatiu de centre influeix en l'oferta d'activitats en temps de migdia, com mostra el gràfic 39:

Gràfic 39. Centres que ofereixen activitats en temps de migdia segons el projecte educatiu de centre (%)*

Base: 1006

Pregunta: B.3.1. Oferiu activitats extraescolars durant el temps de migdia, que no estiguin incloses en el preu del servei de menjador.

* **NOTA:** En aquest gràfic no s'ha considerat el tipus de projecte educatiu "comunitat d'aprenentatge", perquè només un 1,3% d'aquests centres ofereix activitats en temps de migdia, valor que és menyspreable respecte els altres percentatges.

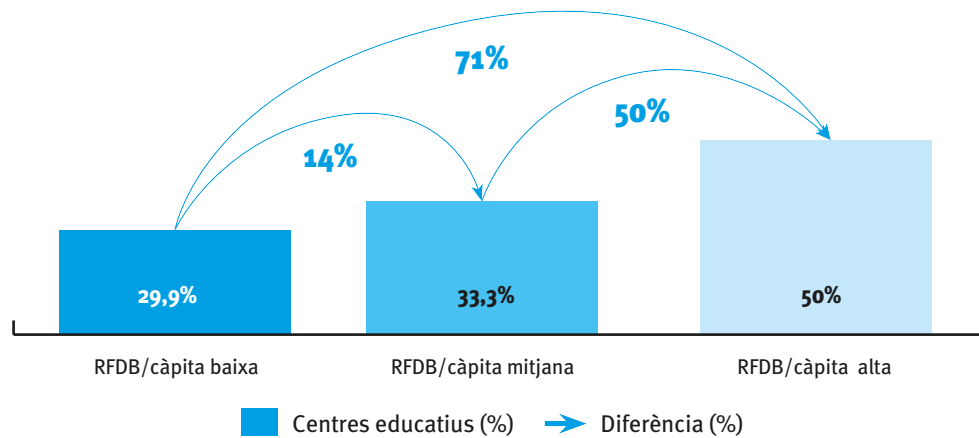
Del total de centres que ofereixen activitats de migdia no incloses en el preu del menjador (gràfic 36), més del 40% són centres que funcionen per projectes. Aproximadament, un 80% més de centres respecte els que funcionen amb projecte educatiu mixt.

Es confirma que els centres educatius que treballen per projectes són els que potencialment més estan vulnerant el principi d'igualtat i no discriminació del dret a l'educació i a l'accés al temps de migdia, en condicions d'igualtat.

5.2.3. Les activitats en temps de migdia segons la RFDB/càpita (Catalunya)

S'analitza com afecta el nivell de renda disponible a l'oferta d'activitats de migdia no incloses en el preu del servei de menjador:

Gràfic 40. Centres que ofereixen activitats de migdia segons la RFDB/càpita (%)

Base: 851

Pregunta: B.3.1. Oferiu activitats extraescolars durant el temps de migdia, que no estiguin incloses en el preu del servei de menjador?

La meitat dels centres educatius on se situen les famílies de renda alta ofereixen activitats de migdia no incloses en el preu del servei de menjador. Si es compara amb el tram de RFDB/càpita baixes s'observa que hi ha un 71% més de centres educatius que ofereixen aquest tipus d'activitats.

La diferència en l'oferta d'activitats de migdia entre els diferents trams de renda és especialment rellevant quan més del 70% d'activitats (idiomes i informàtica, gràfic 37), que es fan en temps de migdia, i que no estan incloses en el preu del menjador escolar, són activitats que s'haurien de garantir durant el temps lectiu. Aquest fet incideix directament a augmentar el nivell de segregació ja existent entre els diferents centres educatius. Així, **a major nivell de renda, major capacitat de les famílies de pagar reforços d'idiomes i informàtica durant el temps educatiu de migdia**, augmentant les desigualtats entre l'alumnat de Catalunya.

6. Les quotes que paguen les famílies al centre educatiu

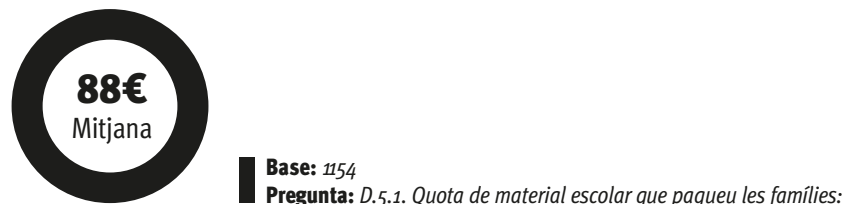
A efectes d'aquest estudi, les quotes són aquelles quantitats econòmiques que les famílies paguen per cada fill/a, escolaritzat a un centre educatiu públic, en concepte de material escolar i/o sortides.

En aquest apartat, s'analitza tant la quota de material escolar com la quota de sortides que paguen les famílies als centres educatius, així com els efectes de les diferents variables de creuament en el comportament de les mateixes.

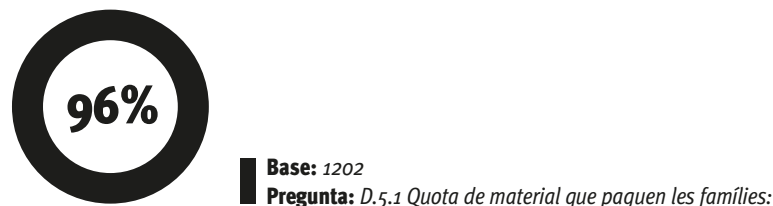
6.1. La quota de material escolar

S'entén per material escolar el material fungible que cada alumne/a necessita per seguir el curs escolar.

Gràfic 41. Quota mitjana de material escolar (€ Mitjana anual)

Gràfic 42. Nombre de centres que cobren quota de material escolar (%)

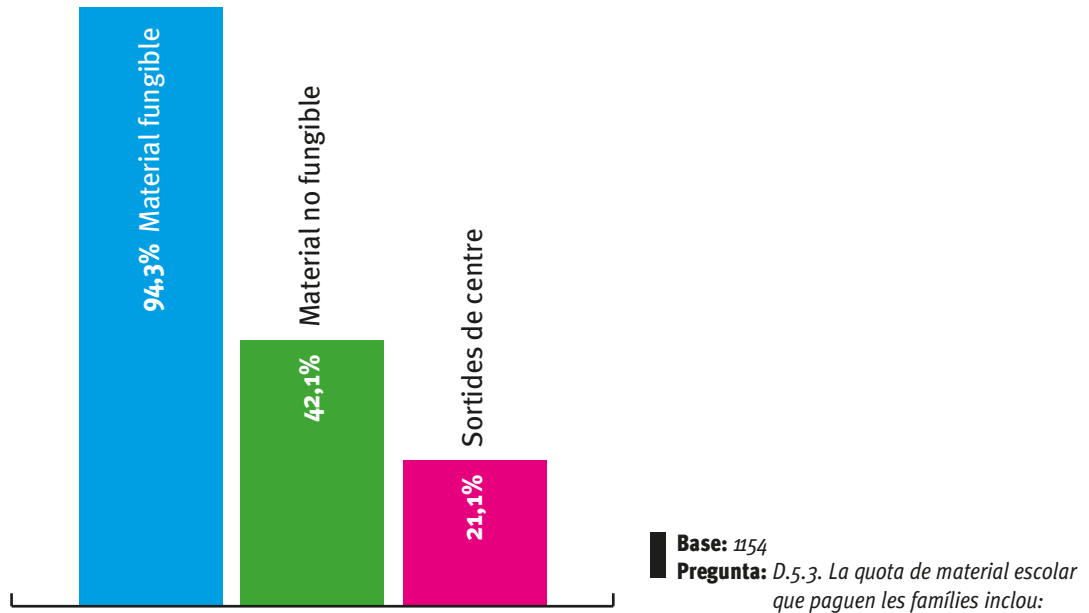

A Catalunya, les famílies dels centres educatius públics paguen **gairebé 90 euros l'any en concepte de quota de material escolar (gràfic 41)**, i quasi tots els centres cobren quota per aquest concepte.

El gràfic 42 demostra que **aquesta quota està institucionalitzada** en els centres educatius públics catalans.

Seguidament, es detalla què s'inclou en la quota de material escolar:

Gràfic 43. Conceptes que s'inclouen en la quota de material escolar (%)

En el gràfic 43 s'observa que, a més del material fungible, **més d'un 40% dels centres educatius inclouen en la quota conceptes il·legals**, com són el material no fungible per una banda, i les sortides escolars, per l'altra.

A continuació, s'analitza el grau d'obligatorietat en el pagament de la quota de material escolar per part de les famílies i el comportament de la mateixa en relació a les variables àrea territorial, projecte educatiu de centre i RFDB/càpita.

6.1.1. L'obligatorietat de la quota de material escolar

Com s'ha dit anteriorment, gairebé tots els centres educatius cobren quota de material escolar. **Tot i que és il·legal el cobrament de quotes en l'educació pública, aquest pagament s'ha institucionalitzat.** En aquest apartat, el que s'analitza és fins a quin punt també s'ha institucionalitzat la creença de que les famílies estan obligades a pagar la quota de material escolar.

Gràfic 44. Caràcter de la quota de material (%)

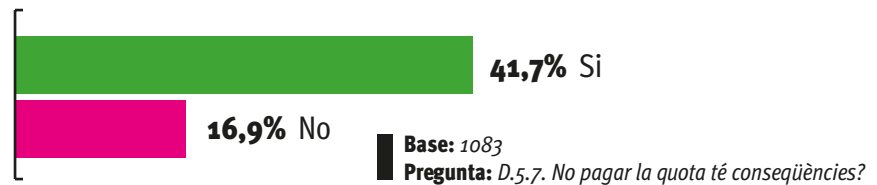

El gràfic 44 indica clarament que **la gran majoria de les AMPA/AFA catalanes té la certesa de que la quota de material que paguen les famílies és obligatòria.**

Com ja s'ha avançat, en cap cas la quota de material pot ser obligatòria. En canvi, **les famílies han normalitzat aquest pagament com una despesa del sistema educatiu públic** que, com estableix la normativa, ha de ser gratuït i universal⁸.

D'altra banda, s'ha comprovat si es deriva algun tipus de conseqüència pel fet de no pagar la quota de material escolar:

Gràfic 45. Centres on se'n deriven conseqüències per impagament de quota (%)

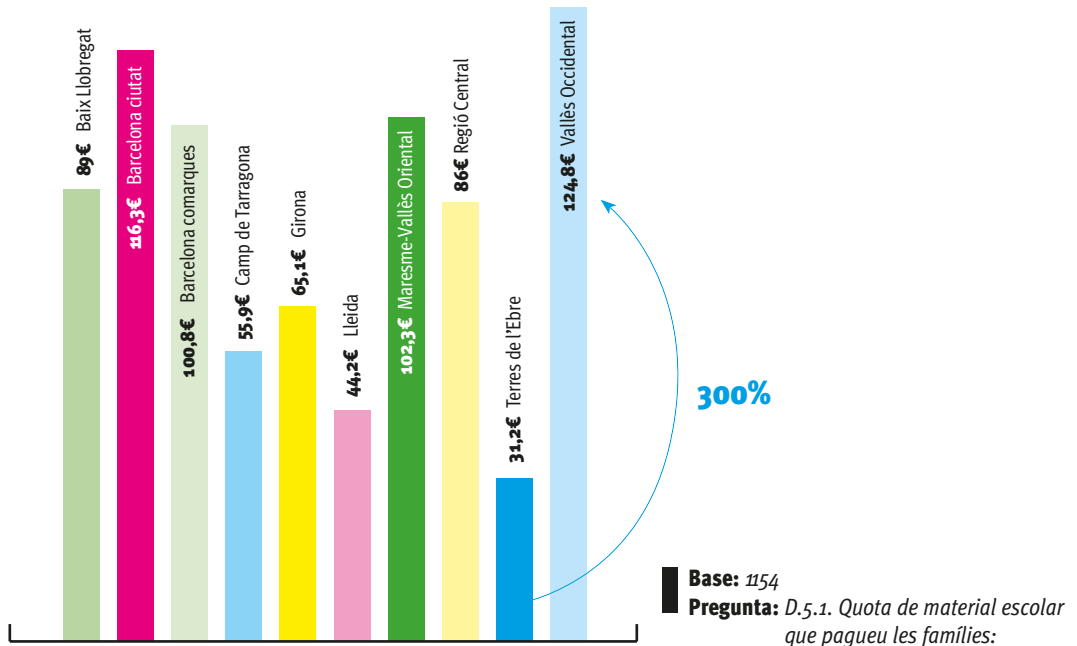
⁸ Article 5.2, Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació, DOGC 5422 – 16.7.2009, <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5422/950599.pdf>.

El gràfic 45 mostra que **4 de cada 10 AMPA/AFA afirmen que es deriven conseqüències per no pagar la quota de material escolar**. Aquest fet és especialment rellevant quan la quota no pot ser en cap cas obligatòria. I, a més, la normativa diu clarament que l'educació pública ha de ser gratuïta i accessible per a tothom, en condicions d'igualtat.

El tipus de conseqüències que se'n deriven són diverses. Particularment destaca que **els centres educatius deriven a aquestes famílies a serveis socials** per tal de que assumeixin el pagament de la quota. També es comú que els centres educatius demanin a les AMPA/AFA que sufraguin les quotes de material que les famílies no poden pagar. Per tant, el Departament d'Educació no només permet que els centres educatius incompleixin la legislació bàsica sobre educació sinó que, a més, **assenyalen a les famílies i traslladen la responsabilitat a altres agents**.

6.1.2. La quota de material escolar segons l'àrea territorial

Gràfic 46. Quota de material escolar segons l'àrea territorial (€ Mitjana anual)

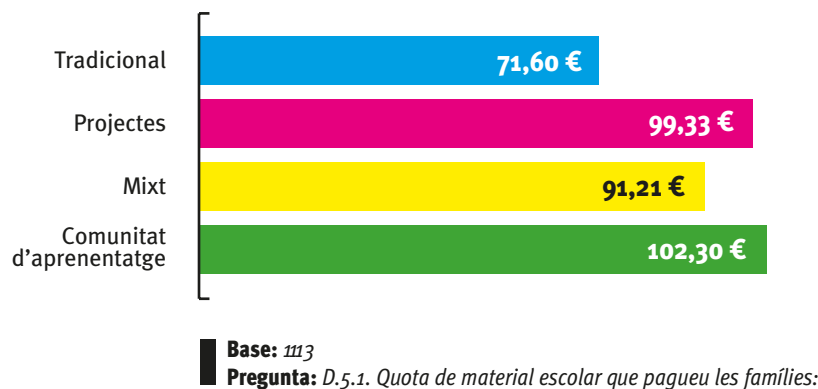
6. Les quotes que paguen les famílies al centre educatiu
6.1.3 La quota de material escolar segons el projecte educatiu de centre

El gràfic 46 mostra que l'Àrea metropolitana de Barcelona, a excepció del Baix Llobregat, supera els 100 euros/any en concepte de quota de material escolar, destaquen Vallès Occidental i Barcelona ciutat. Terres de l'Ebre, en canvi, és l'àrea territorial on les famílies paguen una quota molt inferior, un 300% menys que les famílies en el Vallès Occidental. Aquesta diferència indica l'arbitrarietat que existeix en el cobrament de les quotes per part dels centres educatius, creant desigualtats entre l'alumnat dependent del territori on estan escolaritzats.

6.1.3. La quota de material escolar segons el projecte educatiu de centre

La relació entre la quota de material i el projecte educatiu de centre està estretament relacionada:

Gràfic 47. Quota de material escolar segons el projecte educatiu del centre (€ Mitjana anual)

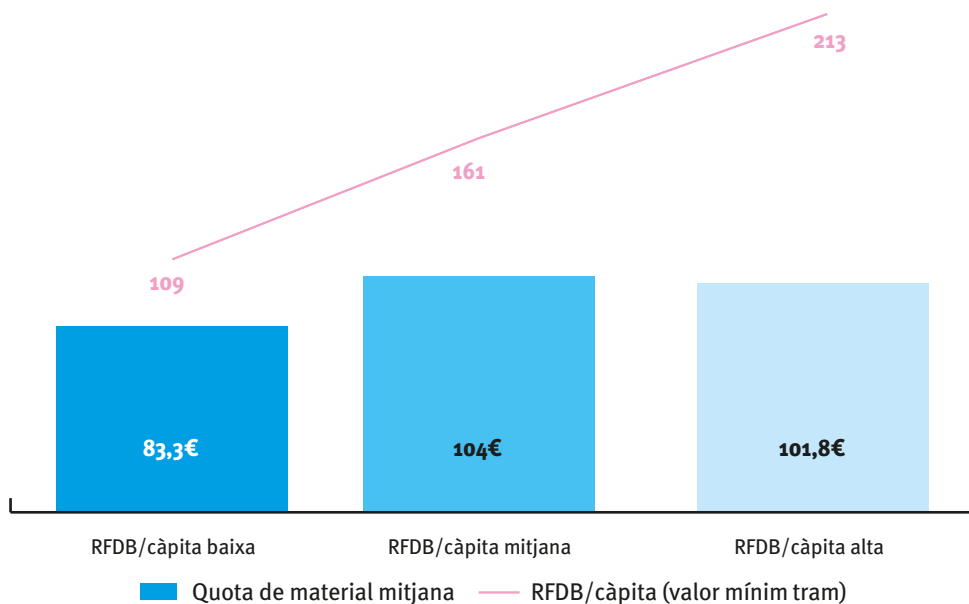

El gràfic 47 evidencia clarament que els centres amb projecte tradicional són on les famílies paguen menys en concepte de quota de material. En conseqüència, dades ens indiquen que les noves metodologies d'aprenentatge, en part, s'estan implementant gràcies a l'esforç econòmic de les famílies. El Departament d'Educació no està assumint el cost econòmic que aquestes metodologies requereixen.

6.1.4. La quota de material escolar segons la RFDB/càpita (Catalunya)

La RFDB/càpita incideix directament en la quota de material escolar que paguen les famílies:

Gràfic 48. Quota de material escolar segons la RFDB/càpita (€ Mitjana anual)

Base: 830

Pregunta: D.5.1. Quota de material escolar que paguen les famílies:

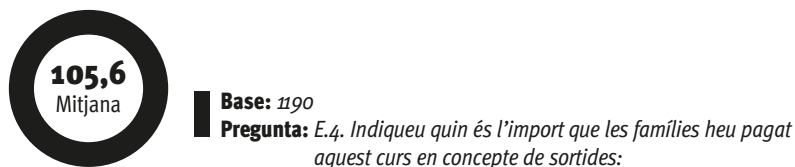
Les famílies d'entorns socioeconòmics mitjans i alts paguen aproximadament el mateix import en concepte de quota de material. S'observa una diferència significativa respecte a les famílies d'entorns de renda baixa. Tanmateix, **l'esforç de les famílies en el pagament de la quota de material escolar augmenta a mesura que disminueix el nivell de renda disponible.**

6.2. La quota de sortides

La quota de sortides escolars és l'import que paguen les famílies perquè els seus fills/es puguin realitzar totes aquelles activitats, que es duen a terme en horari lectiu i que estan previstes en el projecte educatiu de centre, que impliquen sortir del propi centre educatiu.

Gràfic 49. Import de la quota de sortides (€ Mitjana anual)

A Catalunya, les famílies dels centres educatius públics paguen, de mitjana, 105,6 euros/any.

En aquest estudi s'ha considerat rellevant saber quins són els conceptes que s'inclouen en aquesta quota. Per aquest motiu, s'han tingut en compte només les respostes de les AMPA/AFA que gestionen econòmicament les sortides del centre educatiu, ja que la resta desconeixen el desglossament d'aquesta quota.

Entre els conceptes que s'inclouen destaquen els següents:

Gràfic 50: Conceptes que els centres educatius inclouen en la quota de sortides (%)

Base: 177

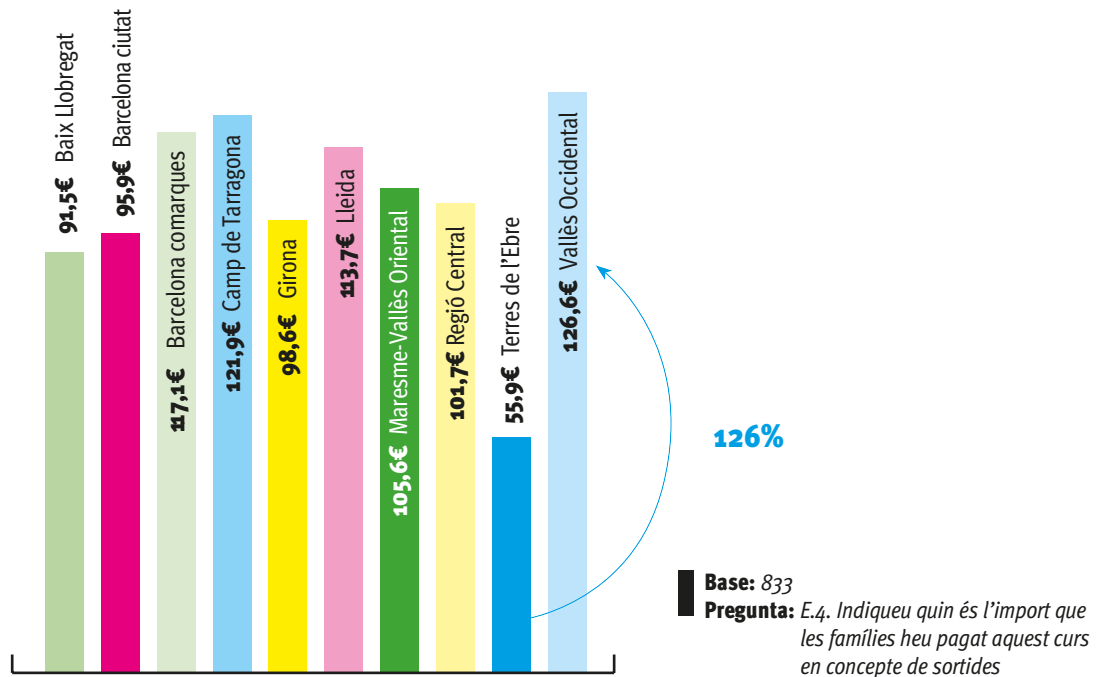
Pregunta: E.2. En cas afirmatiu, assenyalau què inclou el preu d'una sortida/colònies, etc:

En el gràfic 50 crida l'atenció que el **36% dels centres educatius inclouen el cost del propi professorat en el preu de la sortida i, el 25%, el cost dels monitors**. Això és especialment significatiu ja que el gràfic refereix sortides que es realitzen en horari lectiu i, per tant, correspon al Departament d'Educació fer-se càrrec tant del cost del professorat com dels monitors que es contractin.

D'altra banda, en ser sortides que es desenvolupen en horari lectiu, i que estan emmarcades en el projecte educatiu de centre, és el Departament d'Educació el responsable d'assumir el cost d'aquestes activitats. El fet de que aquest cost recaigui sobre les famílies, implica que **no tot l'alumnat es pugui beneficiar del potencial d'aquestes activitats, vulnerant directament el principi d'igualtat i no discriminació** en el gaudi del dret de l'educació.

6.2.1. La quota de sortides segons l'àrea territorial

Gràfic 51. Import de les sortides segons l'àrea territorial (€ Mitjana anual)

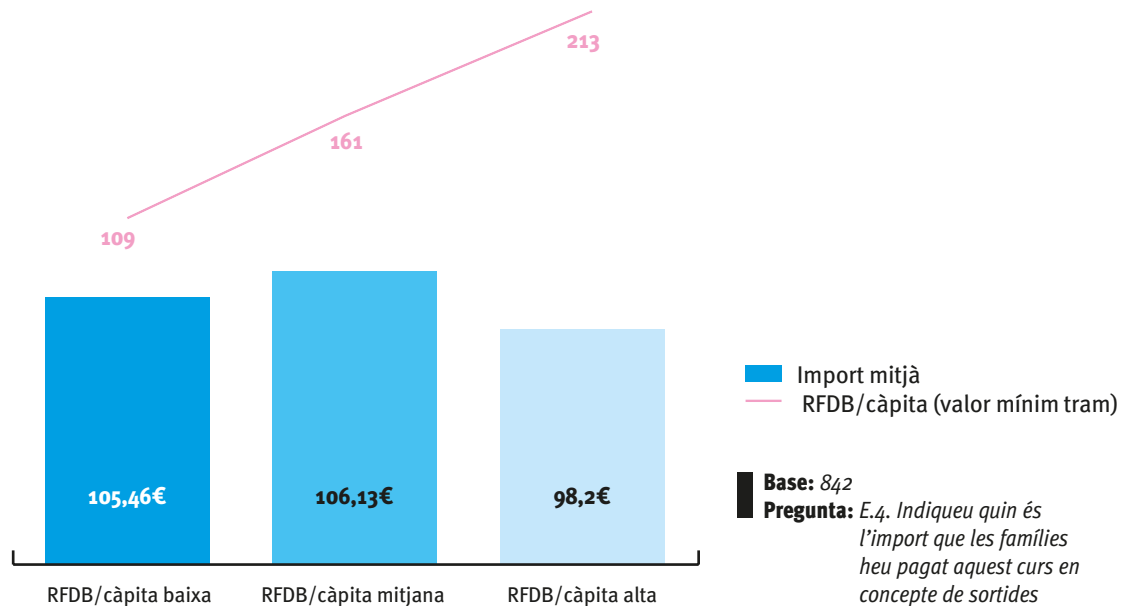
El gràfic 51 mostra que Terres de l'Ebre repeteix el mateix patró que en la quota de material escolar. Aquesta àrea territorial destaca perquè les famílies paguen una quota molt inferior respecte l'àrea territorial del Vallès Occidental, que torna a ser el territori on les famílies paguen més, la diferència és d'un 126%. Una altra vegada, s'evidencia l'arbitrarietat existent en el cobrament de les quotes per part dels centres educatius.

6.2.2. La quota de sortides segons la RFDB/càpita (Catalunya) i la RFD/càpita (Barcelona ciutat)

La renda familiar disponible de les famílies afecta a l'import de la quota de sortides, tant si ho comparem amb el nivell de renda catalana com amb el de Barcelona ciutat.

El següent gràfic mostra com incideix a Catalunya el nivell de renda en l'import de la quota de sortides escolars:

Gràfic 52. Import de les sortides segons la RFDB/càpita (€ Mitjana anual)

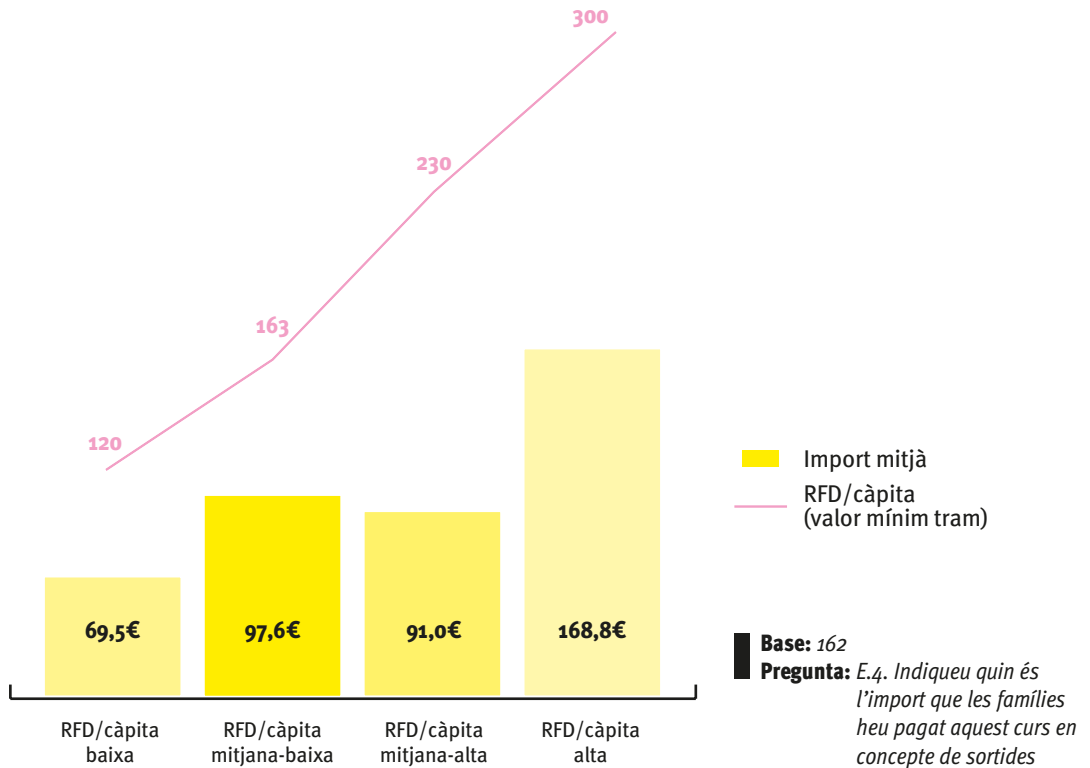

En aquest cas es trenca el patró que s'havia observat fins ara. A Catalunya són **les famílies de renda baixa i renda mitjana les que més aporten en concepte de sortides**, i no les de renda alta. Així, si comparem l'import de les sortides entre el tram de renda baix i el mitjà es veu que les famílies de renda baixa fan un esforç major que les de renda mitjana, tot i que l'import de la quota és gairebé el mateix. Si ho comparem amb les de renda alta, l'esforç és exponencial (gràfic 52).

6.2.2 La quota de sortides segons la RFDB/càpita (Catalunya) i la RFD/càpita (Barcelona ciutat)

D'altra banda, com ja hem avançat, el nivell de renda a Barcelona ciutat també afecta a l'import de la quota de sortides que paguen les famílies:

Gràfic 53. Import de les sortides segons la RFD/càpita de Barcelona ciutat (€ Mitjana anual)

En el cas de la ciutat de Barcelona es confirma el patró que normalment segueix la variable de la renda en aquest estudi, excepte entre el tram de renda mitjà baix i el mitjà alt, que sorprenentment **la quota de sortides és major en les rendes mitjanes baixes que en les mitjanes altes**. Tanmateix, en línies generals, s'observa que les famílies socioeconòmicament més benestants paguen més en concepte de sortides que la resta. Les famílies de renda baixa i renda mitjana baixa, però, fan un esforç exponencialment superior que les de renda alta en el pagament de quota de sortides.

7. La contractació de professionals per part de les AMPA/AFA en horari lectiu

A efectes d'aquest estudi interessa analitzar els tipus de professionals que estan contractats per les AMPA/AFA per desenvolupar la seva tasca en horari lectiu i en el marc del projecte educatiu de centre.

L'interès d'aquest anàlisi rau en que **qualsevol professional que desenvolupi la seva tasca en horari lectiu ha d'estar degudament contractat pel Departament d'Educació** ja que és sobre aquesta administració que recau la responsabilitat, tant pel que fa als riscos i garanties laborals del personal que treballa en els centres educatius com per les actuacions d'aquests professionals vers l'alumnat.

Seguidament, s'analitza tant el nombre de professionals contractats per l'AMPA/AFA en horari lectiu com el seu perfil professional. A més, també s'analitza com varia la contractació de professionals en relació al nivell de renda.

7.1. Nombre i perfil de professionals contractats per l'AMPA/AFA en horari lectiu

A continuació, es mostra el nombre de centres educatius públics que tenen professionals contractats, en horari lectiu, per les AMPA/AFA:

Gràfic 54. Nombre de centres educatius amb personal contractat per l'AMPA/AFA en horari lectiu

Base: 1202

Preguntes: C.1.1.1; C.2.1.1; C.3.1.1; C.4.1.1; C.5.1.1; C.6.1.1; C.8.2.1. En cas afirmatiu, indiqueu quants: C.1.2.2; C.2.2.2; C.3.2.2; C.4.2.2; C.5.2.2; C.6.2.2; C.8.3.2. Si la resposta és no, són activitats del centre educatiu que transcorren en horari lectiu?

Es detecta que **quasi 100 centres educatius públics catalans disposen de professionals contractats per l'AMPA/AFA** per desenvolupar tasques educatives en l'horari lectiu, incloses en el currículum educatiu i el projecte del centre. Això demostra que **les famílies són les que estan suportant el cost de la manca de professionals al sistema educatiu públic.**

Entre els perfils professionals contractats, destaquen:

Taula 4. Tipus de professionals i nombre (%)

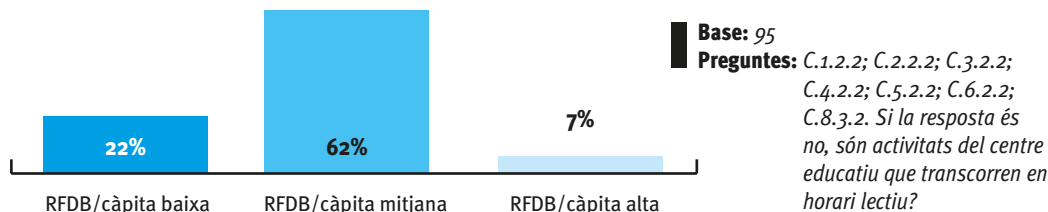
Perfil professional	Total de professionals contractats (%)
Professionals d'idiomes	23,3%
Tècnic/a d'educació infantil (TEI)	20,7%
Monitors/es de lleure	16,4%
Vetlladors/es	11,2%
Bibliotecaris	7,8%
Mestres (infantil 2n cicle i primària)	5,2%
Professionals NEE	5,2%
Professionals disciplines artístiques	3,4%
Professionals d'informàtica	3,4%
Altres tipus de professionals	3,4%

Principalment, les AMPA/AFA proveeixen als centres educatius de professionals d'idiomes i, en segon terme, de TEI. La resta de professionals estan repartits d'acord a diferents disciplines i especialitats. En aquest sentit, aquest quadre no només alerta de la **greu irregularitat en la que estan sotmesos els centres educatius**, sinó que indica els sectors de l'educació pública on manquen determinats professionals i recursos.

7.2. Contractació de professionals en horari lectiu segons la RFDB/càpita (Catalunya)

En el següent gràfic es veu com varia la contractació de professionals segons el nivell de renda disponible de les famílies:

Gràfic 55. Contractació de professionals segons la RFDB/càpita (%)

7. Les quotes que paguen les famílies al centre educatiu
7.2 Contractació de professionals en horari lectiu segons la RFDB/càpita (Catalunya)

El gràfic 55 indica clarament que són les AMPA/AFA d'entorns de renda mitjana les que fan la majoria de contractacions en horari lectiu. No obstant, crida l'atenció que **les AMPA/AFA dels centres educatius situats en zones socioeconòmiques desfavorables contracten el triple de professionals** que les AMPA/AFA de zones de renda alta.

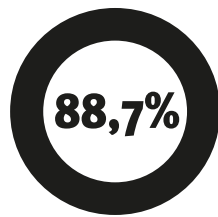
8. Les donacions de les AMPA/AFA al centre educatiu

En aquest estudi s'entén per donacions les aportacions, dineràries i en espècie, que les AMPA/AFA fan al sistema educatiu públic a demanda dels centres educatius.

Només es tenen en compte aquelles donacions per les quals les AMPA/AFA no reben cap tipus de contraprestació.

Aquí es mostra el percentatge d'AMPA/AFA de Catalunya que fan algun tipus de donació al centre educatiu:

Gràfic 56. Nombre d'AMPA/AFA que fan donacions (%)

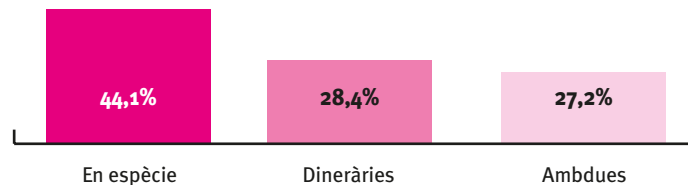

Base: 1202

Pregunta: F.1. Heu realitzat alguna aportació/donació al centre?

Gairebé el 90% de les AMPA/AFA fa algun tipus de donació al centre educatiu, ja sigui dinerària i/o en espècie. A continuació, es mostra el percentatge d'AMPA/AFA segons el tipus de donació:

Gràfic 57. Tipus de donacions de les AMPA/AFA (%)

Base: 1066

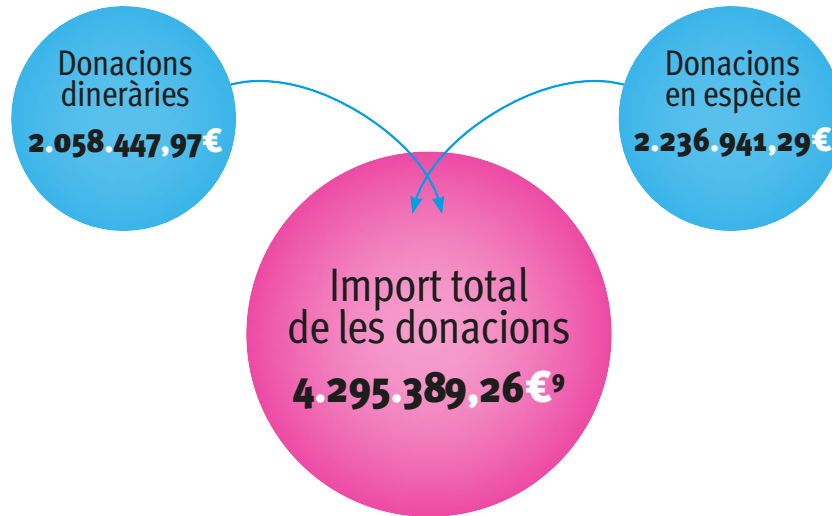
Preguntes: F.1. Heu realitzat alguna aportació/donació al centre? i F.2. En cas afirmatiu, aquestes aportacions han estat F.2. En cas afirmatiu, aquestes aportacions han estat:

Majoritàriament les AMPA/AFA opten per realitzar donacions en espècie al centre educatiu.

Seguidament, es mostren els imports totals anuals que les AMPA/AFA fan per cada tipus de donació:

Gràfic 58. Import total per tipus de donació (€/any)

Base: 1066

Preguntes: F.1. Heu realitzat alguna aportació/donació al centre?

F.3.1. Indiqueu l'import de les aportacions dineràries

F.4.2. Indiqueu el valor econòmic de les aportacions en espècie

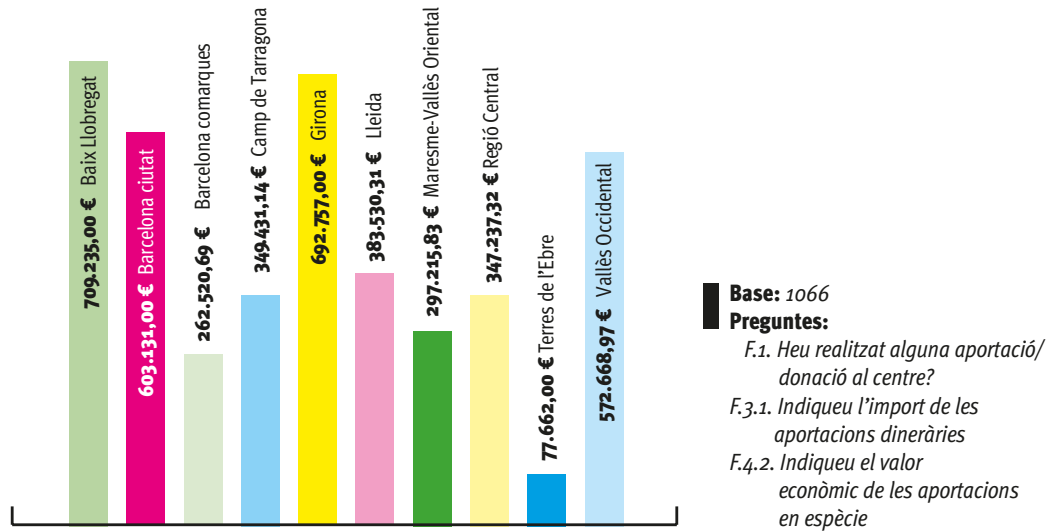
A Catalunya, les AMPA/AFA anualment aporten en concepte de donacions gairebé 4.300.000 euros/any. Això significa que cada AMPA/AFA aporta al seu centre educatiu més de 4.000 euros/any de mitjana. Una quantitat gens menyspreable si es té en compte que el pressupost de la Generalitat de Catalunya destinat al funcionament de centres educatius no arriba als 89.000.000⁹ d'euros. Per tant, si les AMPA/AFA no fessin aquestes donacions, la Generalitat hauria de dedicar gairebé un 15% més dels recursos que actualment dedica al funcionament de centres.

⁹ Generalitat de Catalunya, Pressupostos 2017, prorrogat 2019 http://aplicacions.economia.gencat.cat/wpres/2017/02_llei.htm (última consulta 24/10/2019).

8.1. Les donacions segons l'àrea territorial

L'anàlisi de l'import de les donacions, tant dineràries com en espècie, segons l'àrea territorial mostra el següent:

Gràfic 59. Import de les donacions segons l'àrea territorial (€/any)

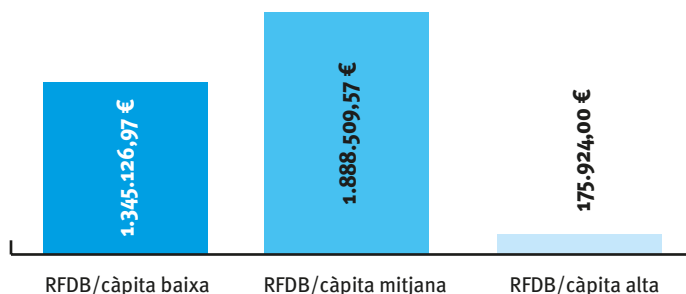
Les tres àrees territorials on més donacions, en import, es realitzen als centres educatius són Baix Llobregat, Girona i Barcelona ciutat respectivament. Terres de l'Ebre, un cop més, s'erigeix com el territori on les AMPA/AFA fan menys donacions al centre educatiu, nou vegades menys que Baix Llobregat.

El gràfic 59 destaca la diversitat en l'import de les donacions que realitzen les AMPA/AFA en els diferents territoris. Aquest fet pot venir donat per dos factors: 1) perquè hi ha territoris infrafinançats pel Departament d'Educació i, per tant, les famílies han de suplir aquest infrafinançament o, 2) perquè hi ha famílies en els territoris que socioeconòmicament poden sobrefinançar els centres educatius públics. Sigui un o l'altre factor, aquest desequilibri entre les donacions de les AMPA/AFA als centres educatius, el que el gràfic mostra és que **aquest sistema contribueix a agreujar la segregació ja existent entre centres educatius, afectant directament al principi de gratuïtat i universalitat del sistema educatiu.**

8.2. Les donacions segons la RFDB/càpita (Catalunya)

Segons l'entorn socioeconòmic on es troben els centres educatius, l'import de les donacions té el següent comportament:

Gràfic 60. Import de les donacions segons la RFDB/càpita (€/any)

Base: 746

Preguntes: F.1. Heu realitzat alguna aportació/donació al centre?

F.3.1. Indiqueu l'import de les aportacions dineràries

F.4.2. Indiqueu el valor econòmic de les aportacions en espècie

El gràfic 60 mostra que l'import de les donacions que les AMPA/AFA fan als centres educatius augmenta entre el tram de RFDB/càpita baix i mitjà. En canvi, les AMPA/AFA dels centres educatius situats **en zones de renda alta donen deu vegades menys que les del tram de renda mitjana** i vuit vegades menys que les del tram baix.

De les dades es dedueix que **les donacions que les AMPA/AFA realitzen al sistema educatiu públic poden ser la conseqüència d'un infrafinançament** dels centres educatius catalans per part del Departament d'Educació.

Conclusions.

Al llarg d'aquest estudi s'ha comprovat el següent:

- a) Les contribucions que les famílies fan al sistema educatiu públic català són bàsicament de dos tipus: 1) **aportacions al centre educatiu a través de les AMPA/AFA** i, 2) **pagament de quotes per part de les famílies** directament al centre educatiu o a les empreses gestores de serveis educatius.
- b) D'entre les variables que s'han utilitzat per analitzar el tipus de contribucions econòmiques de les famílies, destaquen principalment l'impacte de dues: 1) **el tipus de projecte educatiu de centre** i 2) **el nivell de renda familiar disponible (RFDB/càpita)**. Pel que fa al territori, destaca que Terres de l'Ebre és el que menys aporta als centres educatius públics en qualsevol dels conceptes que s'ha analitzat.
- c) Les AMPA/AFA dels centres educatius públics que funcionen per projectes i, en particular, les que funcionen amb el projecte Escola Nova 21, són les que tenen major capacitat recaptadora quant a ingressos anuals en concepte de quotes de soci. A la vegada, **les famílies dels centres que treballen per projectes són també les que més aporten en concepte de quota de soci**, mentre que les de les comunitats d'aprenentatge són les que paguen menys de tota Catalunya, tot i que un dels elements fonamentals d'aquest projecte és la participació de les famílies en el dia a dia del centre educatiu.

Barcelona ciutat és l'àrea territorial on les famílies paguen significativament més en concepte de quota de soci i, en canvi, no són les que recapten més.
- d) La relació entre el context socioeconòmic on està situat el centre educatiu i la quota de soci que paguen les famílies a l'AMPA/AFA és directa i estadísticament significativa. A mesura que augmenta la RFDB/càpita de les famílies, major és la quota que paguen per pertànyer a l'AMPA/AFA. Ara bé, **l'esforç de les famílies en el pagament de la quota augmenta a mesura que disminueix el nivell de renda disponible**. A la ciutat de Barcelona són les famílies que se situen en el tram de RFD/càpita mitjana-baixa les que més esforç fan per pagar la quota de tota Catalunya.
- e) El finançament extern a les AMPA/AFA, a través de subvencions i donacions, és una pràctica habitual. **Més del 70% de les AMPA/AFA de Catalunya reben algun tipus de subvenció o donació.**
- f) **Els ajuntaments concedeixen més d'un 90% del total de les subvencions públiques que reben els centres educatius públics.**

Les subvencions públiques contribueixen a augmentar la segregació entre els centres educatius públics catalans, ja que a mesura que augmenta el nivell de renda disponible de les famílies, majors són les possibilitats de les AMPA/AFA d'obtenir aquestes subvencions, especialment quan **gairebé el 70% de les AMPA/AFA han de destinar les subvencions públiques percebudes a finançar els centres educatius.**

- g)** Tant les **subvencions privades com les donacions que reben les AMPA/AFA són aportacions encobertes als centres educatius públics**, fomentant el desplaçament del finançament públic. D'una banda, la meitat de les subvencions privades (que provenen principalment de l'Obra Social La Caixa) serveixen per finançar el funcionament dels centres educatius. D'altra banda, **el 90% de les donacions que reben les AMPA/AFA per part d'entitats i empreses privades consisteixen en material** per al mateix centre educatiu.
- h)** En el cas de les subvencions privades, a mesura que disminueix el nivell de renda disponible, major nombre d'AMPA/AFA reben subvencions privades. **L'Obra Social La Caixa està fent la funció redistributiva que hauria de fer l'Administració pública**, fent que la supervivència de l'educació pública depengui del sector privat.
- i)** El nivell de renda influeix en la capacitat de les AMPA/AFA de gestionar el menjador escolar, pel que **a major nivell de renda disponible de les famílies, major capacitat per gestionar el servei de menjador.**
- j)** Tot i que l'Administració pública té competències per gestionar directament el servei de menjador, sempre **cedeix aquesta gestió a l'empresa privada mitjançant contractació pública**, mentre que un 15% de les AMPA/AFA que gestionen aquest servei ho fan amb el seu propi personal.
- k)** Malgrat que **legalment el preu del servei de menjador no pot superar els 6,20 euros, un 12,40% de les usuàries arriben a pagar fins a 8,20 euros.** Això significa que en més de 100 centres educatius públics el Departament d'Educació permet que l'alumnat es trobi en una situació de desigualtat.
- l)** **L'Administració pública incompleix la seva pròpia normativa** en permetre que les empreses amb les quals subcontracta el servei de menjador estableixin a les famílies un preu superior al legalment establert. Una pràctica que es dona en totes les àrees territorials.
- m)** Existeix un **elevat desconeixement entre les AMPA/AFA sobre quin és el preu dels diferents conceptes que componen el servei de menjador**, tot i que legalment ambdós conceptes (menú i monitoratge) han d'estar desglossats i detallats en el rebut que es cobra a les famílies. Un desconeixement que és major quan és l'Administració pública qui gestiona aquest servei, la qual cosa incompleix la normativa del propi Departament en matèria de transparència.

- n) Les **activitats de migdia no incloses en el preu del servei de menjador vulneren el principi d'igualtat i no discriminació** del dret a l'educació de l'alumnat català, ja que, tot i que el 70% de les activitats que s'ofereixen corresponen a aprenentatges que s'han d'impartir en horari lectiu, aquestes només són assumibles per als usuaris de menjador que ho puguin pagar.
- o) Els **centres educatius que treballen per projectes són els que potencialment més estan vulnerant el principi d'igualtat i no discriminació** del dret a l'educació a l'accés al temps de migdia en condicions d'igualtat, ja que més del 40% dels centres educatius que ofereixen activitats no incloses en el preu de menjador segueixen aquesta metodologia. Pel que fa al nivell de renda de les famílies dels centres, es constata que els centres **on se situen les famílies de renda baixa és on s'ofereixen més activitats en temps de migdia que haurien d'estar garantides** durant el temps lectiu (idiomes i informàtica).
- p) Gairebé el 100% dels centres educatius públics catalans cobren una quota de material escolar a les famílies, tot i que d'acord amb la Constitució espanyola, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i la Llei d'Educació de Catalunya **està clarament prohibit el cobrament de quotes, ja que l'educació ha de ser gratuïta i universal**. Tanmateix, la gran majoria de les AMPA/AFA tenen la certesa de que la quota de material que es paga als centre és obligatòria i **prop del 40% dels centres educatius inclouen en la quota conceptes que són propis del funcionament del centre**, com és el material no fungible.
- q) Existeix una arbitrarietat important en el cobrament de les quotes que genera una **desigualtat entre l'alumnat dependent del territori d'escolarització i de la renda familiar**. Així, les famílies de l'àrea metropolitana de Barcelona, a excepció del Baix Llobregat, són les que més paguen, mentre que Terres de l'Ebre, en canvi, és l'àrea territorial on les famílies paguen una quota molt inferior (un 300% menys que les famílies en el Vallès Occidental). Pel que fa a la renda familiar, l'estudi constata que **l'esforç de les famílies en el pagament de la quota de material escolar augmenta a mesura que disminueix el nivell de renda disponible**.

D'altra banda, **les noves metodologies d'aprenentatge s'estan implementant gràcies a l'esforç econòmic de les famílies**. La relació entre la quota de material escolar i el projecte educatiu de centre està estretament relacionada: **els centres on es paga més en concepte de quota de material són aquells que aposten per noves metodologies pedagògiques**, la qual cosa indica que el Departament d'Educació no n'està assumint el cost econòmic. Si es multiplica la quota de material escolar que les famílies paguen per cada fill/a escolaritzat a Catalunya (88€) pel nombre total d'alumnes dels centres educatius públics (742.852 alumnes¹⁰), el Departament d'Educació s'estalvia en l'educació pública catalana més de 65.300.000 euros.

r) La **quota que cobren els centres educatius per a les sortides** que tenen lloc dintre de l'horari lectiu en el marc del projecte educatiu de centre és una quota que **impacta directament en la vulneració del principi d'igualtat i no discriminació** en el gaudi del dret a l'educació, ja que només es pot beneficiar del potencial d'aquestes activitats aquella part de l'alumnat que en pot assumir el cost. En aquest sentit, el Departament d'Educació no només no assumeix el cost de les sortides de l'alumnat en horari lectiu, sinó que a més, carrega sobre les famílies el cost del professorat i els monitors que els acompanyen.

A Catalunya, les famílies dels centres educatius públics paguen, de mitjana, 105,60 euros/any en sortides escolars. Si es multiplica aquesta xifra pel nombre total d'alumnes escolaritzats en centres públics¹⁰, **el Departament d'Educació s'estalvia més de 78.400.000 euros** que carrega sobre les famílies catalanes.

s) **Les famílies són les que estan suportant, en part, el cost de la manca de professionals al sistema educatiu públic.** Quasi 100 centres educatius públics catalans disposen de professionals contractats per l'AMPA/AFA per desenvolupar tasques educatives en l'horari lectiu, incloses en el currículum educatiu. Aquest fet implica que el Departament d'Educació eludeix la seva responsabilitat, tant pel que fa als riscos i garanties laborals del personal que treballa en els centres educatius, com per les actuacions d'aquests professionals vers l'alumnat.

t) Les AMPA/AFA d'entorns de renda mitjana són les que fan la majoria de contractacions en horari lectiu. Tot i així, les AMPA/AFA dels centres educatius situats en **zones socioeconòmiques desfavorables contracten el triple de professionals que les AMPA/AFA de zones de renda alta.** Aquest fet pot venir donat per l'alta concentració d'alumnat amb necessitats educatives específiques que es concentra en aquests centres, la qual cosa genera a les famílies la necessitat de donar resposta a una responsabilitat que, d'altra banda, el Departament d'Educació eludeix.

---

¹⁰ Només s'ha tingut en compte el nombre d'alumnes dels centres educatius públics a que es refereix la mostra de l'enquesta. No s'han sumat al total d'alumnat català els alumnes d'educació infantil 1 cicle, cicles formatius de grau mitjà i grau superior i els de programes de formació i reinserció. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, Estadística de l'ensenyament, <http://ensenyament.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/estadistiques-ensenyament/curs-actual/> (última consulta 24/10/2019).

¹¹ Ibid.

- u) Aproximadament **un 90% dels centres educatius públics de Catalunya reben algun tipus de donació de les AMPA/AFA**, ja siguin donacions dineràries o en espècie. Les AMPA/AFA enquestades aporten, en concepte de donacions, gairebé 4.300.000 euros/any. Això implica que **cada AMPA/AFA aporta al seu centre educatiu més de 4.000 euros/any** de mitjana. Si es té en compte el pressupost de la Generalitat de Catalunya destinat al funcionament de centres educatius (pressupost 2017, prorrogat 2019¹²), de 89 milions d'euros, es constata que les donacions de les AMPA/AFA suposen gairebé una quinzena part (17,45%) de la partida que la Generalitat destina al funcionament dels seus propis centres.
- v) Per tant, es dedueix que, **si les AMPA/AFA no fessin aquestes donacions, la Generalitat de Catalunya hauria de dedicar un 14,86% més** dels recursos que actualment dedica al funcionament dels centres, la qual cosa podria ser conseqüència d'un infrafinançament del sistema educatiu públic català.
- w) Existeix un **desequilibri important en les donacions que les AMPA/AFA fan als centres educatius en funció del territori**, que contribueix a agreujar la segregació ja existent entre centres educatius, afectant directament al principi de gratuïtat i universalitat del sistema educatiu.

Pel que fa a la renda per càpita, l'import de **les donacions que les AMPA/AFA fan als centres educatius augmenta entre el tram de RFDB/càpita baix i mitjà**, mentre que les dels centres educatius situats en zones de renda alta disminueix.

---

¹² Generalitat de Catalunya. *Pressupostos 2017*, http://aplicacions.economia.gencat.cat/wpres/2017/02_llei.htm (última consulta 24/10/2019).

Annex 1. El qüestionari

A. Dades generals

A.1. Característiques del centre

A.1.1. Nom del centre

A.1.2. Municipi

A.1.3. Districte/barri/zona

A.1.4. Àrea Territorial: Barcelona ciutat / Barcelona comarques / Baix Llobregat / Camp de Tarragona / Girona / Lleida / Maresme-Vallès Oriental / Regió Central / Terres de l'Ebre / Vallès Occidental

A.1.5. Tipus de centre: Escola / Institut / Institut-Escola

A.1.6. Nombre de línies del centre

A.1.6.1. Infantil 1r cicle

A.1.6.2. Infantil 2n cicle

A.1.6.3. Primària

A.1.6.4. Secundària Obligatòria

A.1.6.5. Secundària Post-Obligatòria

A.1.7. Nombre d'alumnes del centre

A.1.8. Projecte educatiu del centre

B. Fonts d'ingressos de l'ampa/afa

B.1. Quota de soci de l'AMPA/AFA

B.1.1. Quota de soci que paguen les famílies per pertànyer a l'AMPA/AFA en euros

B.1.2. La quota és: Mensual / Trimestral / Semestral / Anual

B.1.3. Què inclou la quota de soci?

B.1.4. Ingrés anual en concepte de quotes de soci en euros/any

B.2. Servei de menjador escolar

B.2.1. El centre disposa de servei de menjador? Sí / No

B.2.2. Quin és el preu en euros que paguen les famílies que són usuàries fixes del servei de menjador?

B.2.3. Desglossa el preu del servei de menjador en

B.2.3.1. Preu del menú en euros per dia

B.2.3.2. Preu del monitoratge en euros per dia

B.2.4. A part del menú i el monitoratge, el preu del menjador inclou altres serveis? Sí / No

B.2.4.1. En cas afirmatiu, indica'ls

B.2.4.1.1. Nom del servei

B.2.4.1.1. Preu del servei en euros per dia

- B.2.4.1.2. Nom del servei
- B.2.4.1.2. Preu del servei en euros per dia
- B.2.4.1.3. Nom del servei
- B.2.4.1.3. Preu del servei en euros per dia
- B.2.5. La gestió del menjador és a càrrec de: De l'AMPA/AFA / Del centre / De l'Ajuntament / Del consorci de Barcelona / Del Consell Comarcal / Del Departament d'Ensenyament
- B.2.6. L'AMPA/AFA contracta una empresa per oferir el servei de menjador? No / Sí
- B.2.7. Teniu establert un ràpel amb l'empresa? No / Sí
  - B.2.7.1. En cas afirmatiu, indiqueu quin és el ràpel
    - B.2.7.1.1. Quantitat en euros anuals
    - B.2.7.1.2. Quantitat en percentatge
    - B.2.7.1.3. Quantitat en espècie
- B.2.8. Costos i beneficis que suposa a l'AMPA/AFA oferir el servei de menjador
  - B.2.8.1. Costos en euros anuals
  - B.2.8.2. Beneficis en euros anuals
- B.2.9. Si obteniu beneficis per la prestació de servei de menjador, indiqueu en què els invertiu i l'import:
  - B.2.9.1. Quantitat en euros anuals que es reverteix en el mateix servei de menjador.
  - B.2.9.1. Anotacions
  - B.2.9.2. Quantitat en euros anuals que s'aporta al centre escolar
  - B.2.9.2. Anotacions
  - B.2.9.3. Altres
    - B. 2.9.3.1. En què invertiu?
    - B. 2.9.3.2. Import en euros anuals
- B.3. Activitats extraescolars
  - B.3.1. Oferiu activitats extraescolars durant el temps de migdia, que no estiguin incloses en el preu del servei del menjador? No / Sí
    - B.3.1.1. Nom de l'activitat
    - B.3.1.1. Preu de l'activitat en euros
    - B.3.1.2. Nom de l'activitat
    - B.3.1.2. Preu de l'activitat en euros
    - B.3.1.3. Nom de l'activitat
    - B.3.1.3. Preu de l'activitat en euros
  - B.3.2. La quota que paguen les famílies per les activitats extraescolars de migdia és: Diària / Setmanal / Mensual / Trimestral / Semestral / Anual

- B.3.3. Costos i beneficis que suposa a l'AMPA/AFA oferir activitats extraescolars al migdia
  - B.3.3.1. Costos en euros anuals
  - B.3.3.2. Beneficis en euros anuals
- B.3.4. L'AMPA/AFA ofereix activitats extraescolars a la tarda? No / Sí
- B.3.5. Teniu contractada una empresa del sector per oferir el servei? No / Sí
- B.3.6. Teniu establert un ràpel amb l'empresa? No / Sí
  - B.3.6.1. En cas afirmatiu, indica'l
    - B.3.6.1.1. Quantitat en euros anuals
    - B.3.6.1.2. Quantitat en percentatge
    - B.3.6.1.3. Quantitat en espècie
- B.3.7. Costos i beneficis que suposa a l'AMPA/AFA oferir les activitats extraescolars a la tarda:
  - B.3.7.1. Costos en euros anuals
  - B.3.7.2. Beneficis en euros anuals
- B.4. Servei acollida matinal
  - B.4.1. L'AMPA/AFA ofereix servei d'acollida matinal? No / Sí
  - B.4.2. Qui presta el servei d'acollida matinal? Una empresa del sector / Un professional / A través del voluntari (pares, mares, avis, etc.)
  - B.4.3. Teniu establert un ràpel amb l'empresa? No / Sí
    - B.4.3.1. En cas afirmatiu, indica'l:
      - B.4.3.1.1. Quantitat en euros anuals
      - B.4.3.1.2. Quantitat en percentatge
      - B.4.3.1.3. Quantitat en espècie
    - B.4.4. Costos i beneficis que suposa a l'AMPA/AFA oferir el servei d'acollida matinal:
      - B.4.4.1. Costos en euros anuals
      - B.4.4.2. Beneficis en euros anuals
- B.5. Servei d'acollida de tarda
  - B.5.1. L'AMPA/AFA ofereix servei d'acollida de tarda? No / Sí
  - B.5.2. Qui presta el servei d'acollida de tarda? Una empresa del sector / Un professional / A través del voluntari (pares, mares, avis, etc.)
  - B.5.3. Teniu establert un ràpel amb l'empresa? No / Sí
    - B.5.3.1. En cas afirmatiu, indica'l:
      - B.5.3.1.1. Quantitat en euros anuals
      - B.5.3.1.2. Quantitat en percentatge
      - B.5.3.1.3. Quantitat en espècie

- B.5.4. Costos i beneficis que suposa a l'AMPA/AFA oferir el servei d'acollida de tarda
  - B.5.4.1. Costos en euros anuals
  - B.5.4.2. Beneficis en euros anuals
- B.6. Subvencions públiques
  - B.6.1. Heu rebut subvencions públiques? No / Sí
  - B.6.2. De quines administracions les heu rebudes? Ajuntament / Consell Comarcal / Consorci d'Educació Barcelona / Diputació / Generalitat / Estat / Europa
  - B.6.3. Indiqueu l'import total de les subvencions en euros anuals
  - B.6.4. A què heu destinat la subvenció?
- B.7. Subvencions privades
  - B.7.1. Heu rebut subvencions privades? No / Sí
  - B.7.2. Indiqueu les entitats que us han atorgat subvencions
  - B.7.3. Indiqueu l'import total de les subvencions en euros anuals
  - B.7.4. A què heu destinat les subvencions?
  - B.7.5. Si heu hagut de contractar algun servei a canvi de la subvenció, indiqueu quin
- B.8. Donacions que ha rebut l'ampa/afa
  - B.8.1. Heu rebut donacions? No / Sí
  - B.8.2. Indiqueu de qui les heu rebut
    - B.8.2.1. Associacions
      - B.8.2.1.1. Nom
      - B.8.2.1.2. Quantitat en euros anuals
      - B.8.2.1.3. Quantitat en espècie
    - B.8.2.2. Fundacions
      - B.8.2.2.1. Nom
      - B.8.2.2.2. Quantitat en euros anuals
      - B.8.2.2.3. Quantitat en espècie
    - B.8.2.3. Famílies
      - B.8.2.3.1. Quantitat en euros anuals
      - B.8.2.3.2. Quantitat en espècie
    - B.8.2.4. Altres donacions
      - B.8.2.4.1. Nom
      - B.8.2.4.2. Quantitat en euros anuals
      - B.8.2.4.3. Quantitat en espècie
- B.9. Altres fonts d'ingressos

B.9.1. Heu tingut altres fonts d'ingressos diferents a les anteriors? No / Sí

B.9.2. Indiqueu les fonts d'ingressos i l'import

B.9.2.1 Font d'ingressos

B.9.2.1. Import en euros anuals

B.9.2.2. Font d'ingressos

B.9.2.2. Import en euros anuals

B.9.2.3. Font d'ingressos

B.9.2.3. Import en euros anuals

C. Contractació de professionals

C.1. Monitors de lleure

C.1.1. Teniu contractats monitors de lleure? No / Sí

C.1.1.1. En cas afirmatiu, indiqueu quants

C.1.2. Realitza la seva tasca en activitats organitzades per l'AMPA/AFA? Sí / No

C.1.2.1. Si la resposta és sí, indica quines

C.1.2.2. Si la resposta és no, són activitats del centre educatiu que transcorren en horari lectiu? No / Sí

C.2. TEI (Suport d'Educació Infantil)

C.2.1. Teniu contractats TEI? No / Sí

C.2.1.1. En cas afirmatiu, indiqueu quants

C.2.2. Realitza la seva tasca en activitats organitzades per l'AMPA/AFA? Sí / No

C.2.2.1. Si la resposta és sí, indica quines

C.2.2.2. Si la resposta és no, són activitats del centre educatiu que transcorren en horari lectiu? No / Sí

C.2.2.2.1. En cas afirmatiu, indiqueu les activitats

C.2.3. Quant invertiu en la contractació d'aquests professionals?

C.2.3.1. Salari brut anual

C.2.3.2. Cost Seguretat Social del contractant en euros anuals

C.2.3.3. Cost total en euros anuals

C.3. Vetlladors

C.3.1. Teniu contractats vetlladors? No / Sí

C.3.1.1. En cas afirmatiu, indiqueu quants

C.3.2. Realitza la seva tasca en activitats organitzades per l'AMPA? Sí / No

C.3.2.1. Si la resposta és sí, indica en quines

C.3.2.2. Si la resposta és no, són activitats del centre educatiu que transcorren en horari lectiu? No / Sí

C.3.2.2.1. En cas afirmatiu, indiqueu les activitats

C.3.3. Quant invertiu en la contractació d'aquests professionals?

- C.3.3.1. Salari brut anual
- C.3.3.2. Cost Seguretat Social del contractant en euros anuals
- C.3.3.3. Cost total en euros anuals
- C.4. Mestres (infantil i primària)
  - C.4.1. Teniu contractats metres? No / Sí
    - C.4.1.1. En cas afirmatiu, indiqueu quants
  - C.4.2. Realitza la seva tasca en activitats organitzades per l'AMPA? No / Sí
    - C.4.2.1. Si la resposta es sí, indica en quines
    - C.4.2.2. Si la resposta és no, són activitats del centre educatiu que transcorren en horari lectiu? No / Sí
      - C.4.2.2.1. En cas afirmatiu, indiqueu les activitats
  - C.4.3. Quant invertiu en la contractació d'aquests professionals?
    - C.4.3.1. Salari brut anual
    - C.4.3.2. Cost Seguretat Social del contractant en euros anuals
    - C.4.3.3. Cost total en euros anuals
- C.5. Professors (secundària)
  - C.5.1. Teniu contractats professors? No / Sí
    - C.5.1.1. En cas afirmatiu, indiqueu quants
  - C.5.2. Realitza la seva tasca en activitats organitzades per l'AMPA? No / Sí
    - C.5.2.1. Si la resposta és sí, indica en quines
    - C.5.2.2. Si la resposta és no, són activitats del centre educatiu que transcorren en horari lectiu? No / Sí
      - C.5.2.2.1. En cas afirmatiu, indiqueu les activitats
  - C.5.3. Quant invertiu en la contractació d'aquests professionals?
    - C.5.3.1. Salari brut anual
    - C.5.3.2. Cost Seguretat Social del contractant en euros anuals
    - C.5.3.3. Cost total en euros anuals
- C.6. Professionals (ex: idiomes, música, esport, dansa, etc)
  - C.6.1. Teniu contractats professionals? No / Sí
    - C.6.1.1. En cas afirmatiu, indiqueu quants
  - C.6.2. Realitza la seva tasca en activitats organitzades per l'AMPA? No / Sí
    - C.6.2.1. Si la resposta és sí, indica en quines
    - C.6.2.2. Si la resposta és no, són activitats del centre educatiu que transcorren en horari lectiu? No / Sí
      - C.6.2.2.1. En cas afirmatiu, indiqueu les activitats
  - C.6.3. Quant invertiu en la contractació d'aquests professionals?
    - C.6.3.1. Salari brut anual

C.6.3.2. Cost Seguretat Social del contractant en euros anuals

C.6.3.3. Cost total en euros anuals

C.7. Administratius

C.7.1. Teniu contractats administratius? No / Sí

C.7.1.1. En cas afirmatiu, indiqueu quants

C.7.2. Realitza la seva tasca en activitats organitzades per l'AMPA? No / Sí

C.7.2.1. Si la resposta és sí, indica en quines

C.7.2.2. Si la resposta és no, són activitats del centre educatiu que transcorren en horari lectiu? No / Sí

C.7.2.2.1. En cas afirmatiu, indiqueu les activitats

C.7.3 Quant invertiu en la contractació d'aquests professionals?

C.7.3.1. Salari brut anual

C.7.3.2. Cost Seguretat Social del contractant en euros anuals

C.7.3.3. Cost total en euros anuals

C.8. Altres professionals

C.8.1. Teniu contractats altres professionals? No / Sí

C.8.2. Indica quin tipus de professionals són

C.8.2.1. En cas afirmatiu, indiqueu quants

C.8.3. Realitza la seva tasca en activitats organitzades per l'AMPA? No / Sí

C.8.3.1. Si la resposta és sí, indica en quines

C.8.3.2. Si la resposta és no, són activitats del centre educatiu que transcorren en horari lectiu? No / Sí

C.8.3.2.1. En cas afirmatiu, indiqueu les activitats

C.8.4. Quant invertiu en la contractació d'aquests professionals?

C.8.4.1. Salari brut anual

C.8.4.2. Cost Seguretat Social del contractant en euros anuals

C.8.4.3. Cost total en euros anuals

D. Material escolar

D.5.1. Quota de material escolar que paguen les famílies en euros

D.5.2. La quota es: Mensual / Trimestral / Semestral / Anual

D.5.3. La quota de material escolar que paguen les famílies inclou: Material fungible (llibres, llapis, bolígrafs, paper,...) / Material no fungible (pissarres, cadires, joguines, servei de copisteria,...) / Sortides de centre / Xandalls i/o bates / NS/NC

D.5.4. En cas que els xandalls i les bates no estiguin incloses dintre la quota del material, indiqueu la despesa que us genera en euros anuals

D.5.5. La quota és: Obligatòria / Voluntària

D.5.6. Qui reclama la quota: AMPA/AFA / Direcció centre / NS/NC

D.5.7. No pagar la quota té conseqüències? Sí / No / NS/NC

D.5.7.1. En cas afirmatiu, indica quines:

D.5.8. Sabeu que la quota de material és voluntària? Sí / No

E. Sortides programades pel centre educatiu

E.1. Recolliu els diners de les sortides programades pel centre educatiu com excursions, colònies i/o campaments?
Sí / No

E.2. En cas afirmatiu, assenyalau què inclou el preu d'una sortida/colònies, etc: El cost de la sortida per alumne / El cost dels mestres acompanyants / El cost dels monitors acompanyants / NS/NC

E.3. Contracteu un monitor per a acompanyar els mestres? No / Sí

E.4. Indiqueu quin és l'import que les famílies heu pagat aquest curs en concepte de sortides en euros anuals

F. Aportacions/donacions de l'ampa al centre educatiu

F.1. Heu realitzat alguna aportació/donació al centre? No / Sí

F.2. En cas afirmatiu, aquestes aportacions han estat: Dineràries / En espècie / Ambdues

F.3. Si heu realitzat aportacions dineràries

F.3.1. Indiqueu l'import de les aportacions dineràries en euros anuals

F.3.2. Indiqueu a què han anat destinades

F.4. Si heu realitzat aportacions en espècie

F.4.1. Enumereu les aportacions en espècie

F.4.2. Indiqueu el valor econòmic de les aportacions en espècie en euros anuals

Patrocinadors

previsora
general

En col·laboració amb

GRUPO ANÁLISIS
E INVESTIGACIÓN